

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

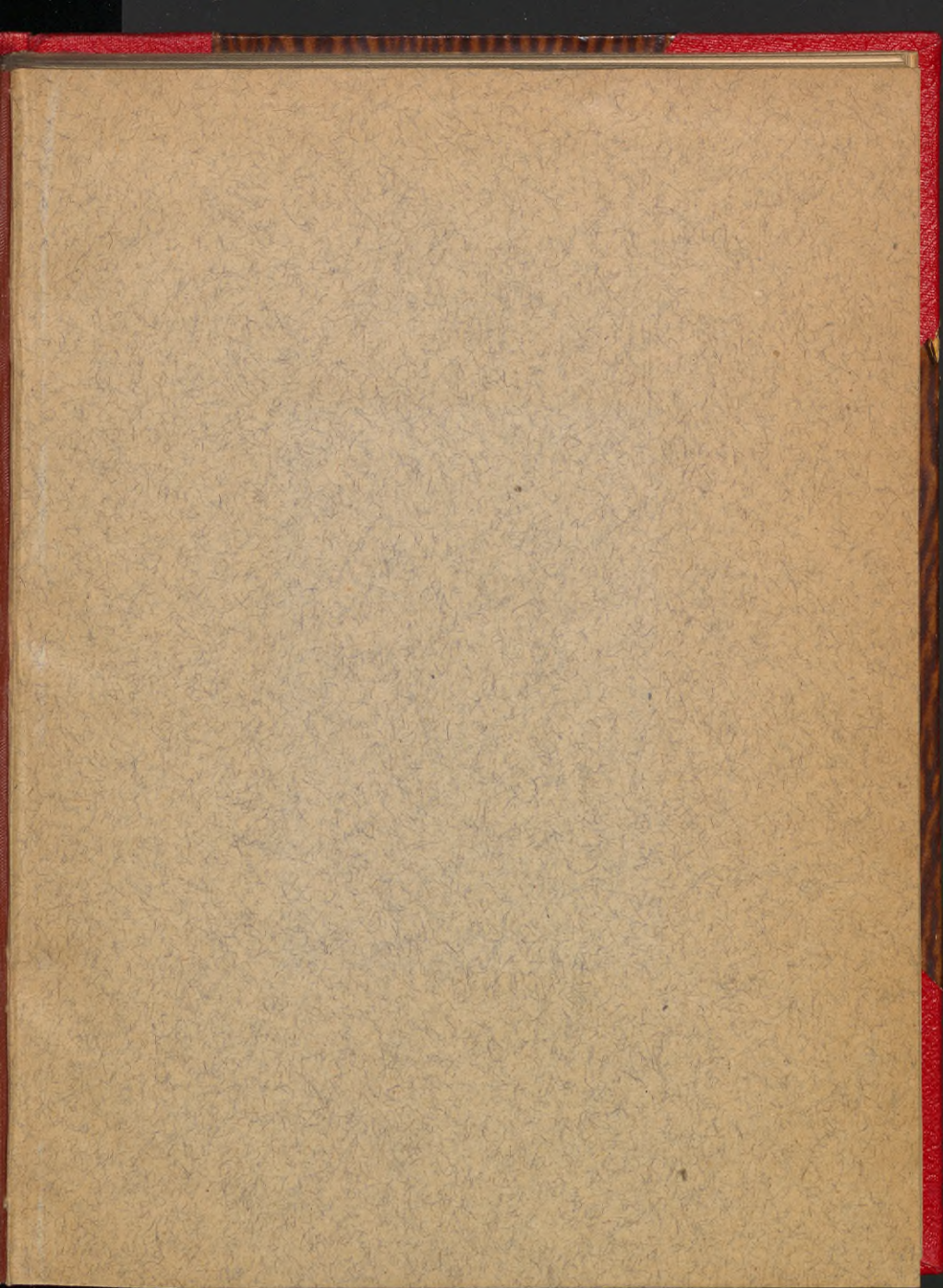

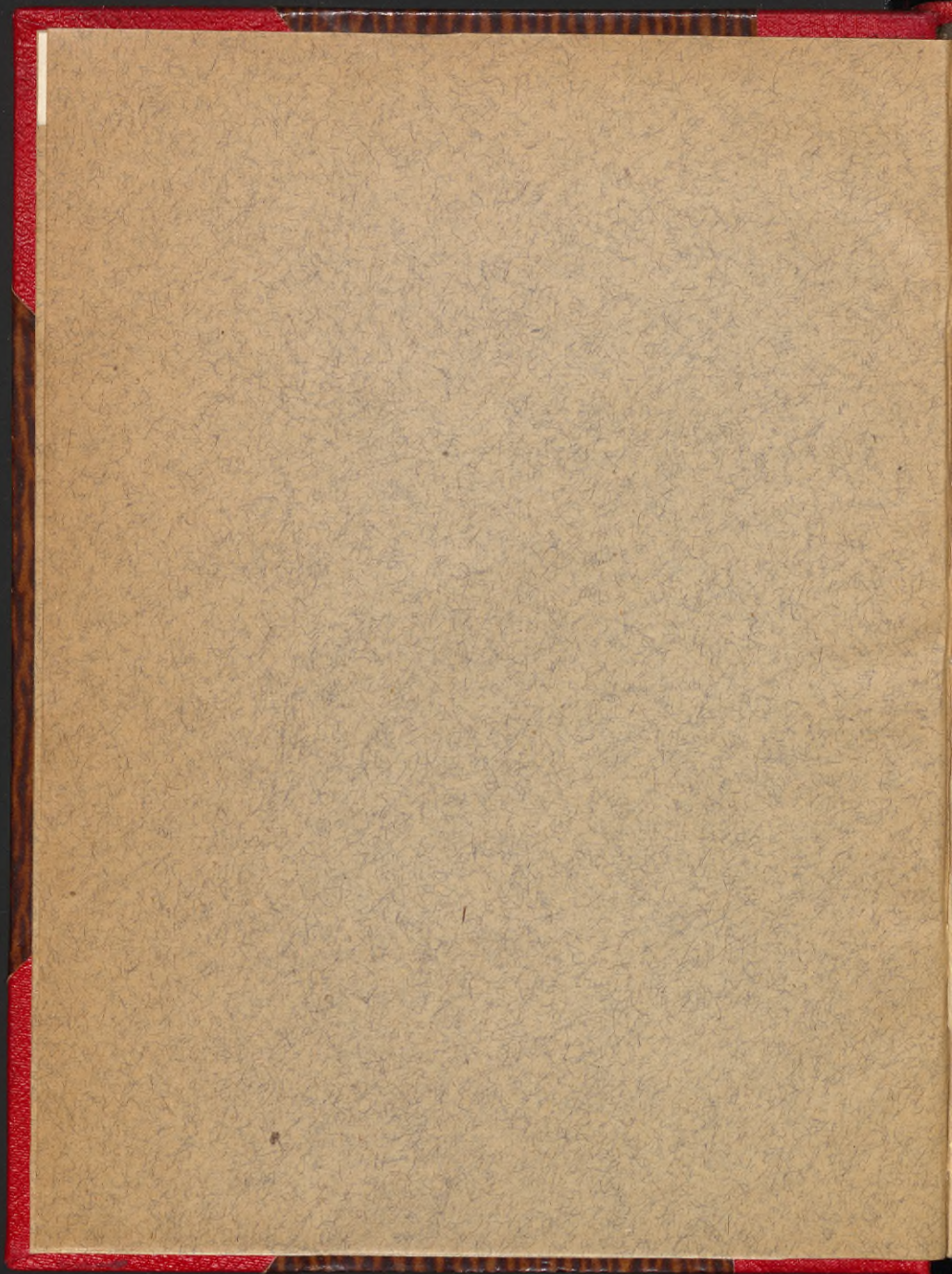
UPPSALA
UNIVERSITET

Litt.
Sv.

Tante Jacqueline
Frau

ANDREA BUTENSCHÖN.

Julien 1898.

TATTAREN OCH HON

KRISTIANIA
DET NORSKE AKTIEFORLAG

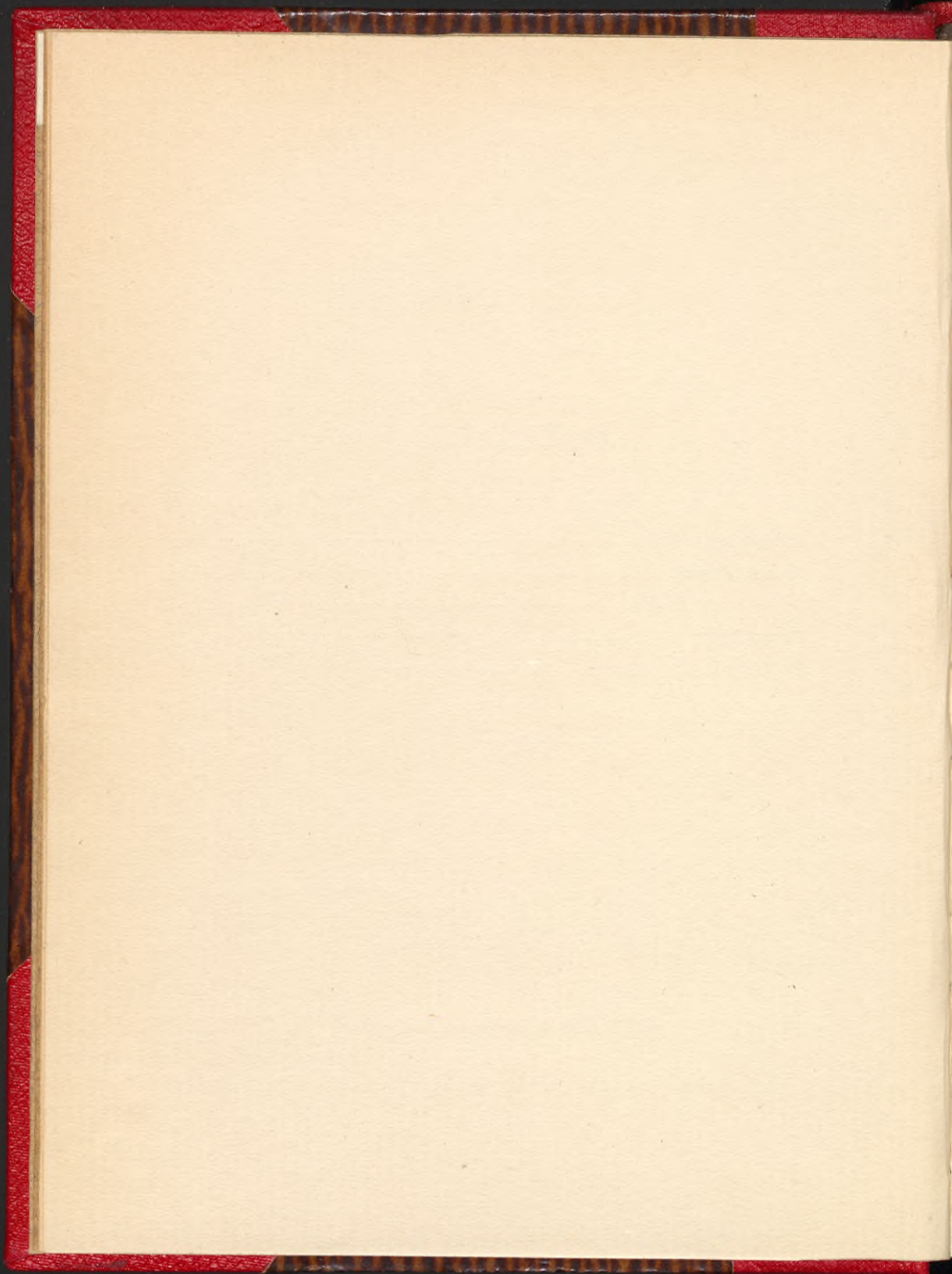
STOCKHOLM
NORDIN & JOSEPHSON

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1898.

INNEHÅLL.

	Sid.
Tattaren och Hon	7
Ur min dagbok	79
Om en, som är död	105
Romsdalshorn	131
På fjället	139

JATTAREN OCH HON.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

I.

>Himlafaderns oblo* svärtar
Hjärtat, eller klarar anden.
Hvem är du, då hän du skiljes,
Då du skeden släpper, då du
Sista gången drager andan?»

*(Fjellners tolkning af en gammal
lappsk sägen.)*

Hon, Fjäll-Guri, var dotter till en fjäll-lapp och hade varit hustru till en fiskarlapp, som bodde vid en fjordvik, ej långt från ett af de stora fisklägena uppe i Nordland.

* oblo = eldklot. Såsom sådant föreställde sig lappen åskviggen.

En svart vinter hade mannen omkommit på Ishafvet och med honom tvenne af deras söner. Sedan hade hon släpat sig fram bäst hon kunnat i den lilla stugan vid den blå viken och sträfvat med att hålla en ko och om sommaren en gris. Hon såg ofta upp mot fjällkammen på andra sidan viken och mindes sina unga dagar högt uppe på åsarne bland alla renarne; hur tältet flyttats från en trakt, gammal vorden, till en annan, alltid ny; och hvad hade det icke varit att komma till fjordarne om sommaren! Nog hade hon slitit ondt också, men aldrig hade hon varit i så glada lag eller hört så rent underbara ting berättas härnere som däruppe.

Mannen hade varit god och medgörlig, gunås, då han var hemma, men han hade så litet att säga, och det ena året gick som det andra, till dess han dog.

Fjäll-Guri var ett godt stycke öfver fyrtioalet, då hon för första gången såg Fante-Fredrik.* Om våren hade han kommit för att spela fiol till dans

* Fant = landstrykare, spjufer.

under den stora fiskmarknaden i läget, ty där för-tjenade han ej så litet om skutan kommit in med full last, och att dansa på stugugolfvet efter tattarens »slått» * gick desto bättre efter dans på vågorna i stormvindens tjut.

Guri satt i ett hörn på sin trästol och bara såg. Hon satt för sig själf, ty hon var icke eftersökt och sökte heller ingen; enögd, liten och spenslig med snabba rörelser och en vek stämman, verkade hennes person på samma gång tilldragande och afskräckande, och de funnos, som sade att hon var en hexa.

Fredrik spelade och paren svängde lustigt kring; så länge som hans stråke filade strängarne, satt ingen stilla, som kunde dansa. Men Guri rörde sig ej, hennes mörkbruna öga lyste svart borta i hörnet, och hon sträckte blott fram den magra halsen för att höra bättre. Och mot morgonen, då Fredrik icke orkade spela mer, och de andra samlades kring kaffebordet under støj och glam, kröp Guri fram, och några minuter därefter hade både hon och tattaren försvunnit.

* Dansmelodi på folkspråket.

Tre dagar därefter for Fredrik söderut med sin fiol — och med Guri. Hon lämnade stugan med en fullvuxen och en minderårig dotter — Vesle Guri, som var så lik sin far som ett bär det andra — och bad Gud och den unge sonen, som var dräng i granngården, att vaka öfver dem. Hon hade varit en öm mor mot sina barn, och då hon en morgon grät och sade dem farväl och att hon ej visste när hon kom tillbaka, trodde de att onda makter — däruppifrån där renarne betade — hade bemäktigat sig deras moder, som de ej sett på trenne dagar. Också tänkte de, att hon skulle komma igen, då förtrollningen var bruten, och de läste i psalmboken och gingo till sist till presten, för att han skulle hjälpa dem att bedja, men intet help. Hon kom icke tillbaka.

Nu trodde Guri att hon drömde, de första fjorton dagarne åtminstone. Då hon fick se Trondhjemms domkyrka häpnade hon. Det huset måste Gud Fader själf ha byggt för längesedan i hednaden och förstenat de jättar och dvärgar och troll, som voro uppstudsige och som nu stucko fram

sina hufvuden öfverallt. Hon gick ut och hon gick in och kunde ej begripa det.

Så drogo de söderut genom landet, tattaren och hon. Om nätterna fingo de ligga hvar helst de kunde, i en hölada, på en vind, i drängstugan i en vrå — och, då vädret blef torrt och vackert, ute på bara marken. Då sågo stjärnorna på Guri, och hon tänkte på sina barn, som hon lämnat, och grät i mossan, som sög i sig hennes tårar och qväfde hennes snyftningar, och då visste hon, att hon icke drömde längre.

Fredrik skulle spela på ett stort bröllop uppe i Bæverdalen, och de ströko genom Vaage och Lom.

Naturen i dess höghet, ståtliga berg, som stupa ned i haf, hade Guri nog vant sig vid, men nu tyckte hon dock, att hon kom till jordens festsalar. Från Gudbrandsdalen med dess vänliga små stugor och vajande gräsåkrar hade de vandrat öfver fjället och stego en afton utför en väldig brant mot dal-föret på andra sidan, där solen gick ned. Den breda floden slet sig lysande blågrön fram mellan lummiga stränder nedanför landsvägen i dalen och

bredde ut sig borta på slätten under snöfjällen i en lugn, himmelsblå vattenmassa och lekte sjö.

Dagen hade varit het och dammig; de gingo ned till floden, och Fredrik ordnade sitt spö — ögat glänste, då han kastade ut till fiske. Guri satte sig under träden och stirrade på vattnet; det tycktes vilja locka och rifva allt med sig bortåt i en vild, hänsynslös fart; det sköljde öfver blommornas kalkar vid strandbrädden — de nickade med sina hvita hufvuden, de ville så gärna följa med, drifva bort med det klara, glada, friska vattnet — det iskalla dödande strömdraget.

Däruppe på de öde snöfälten brände solen på en enda fläck, den sken blänkande skarpt som ett strålande ögonblick i ett fattigt lif; så gick den sin väg bakom bergen, och en kall, violätt skugga lade sig öfver snön.

Fredrik drog en stor laxöring ur vattnet och svängde metspöet mot Guri. »Se här, gamle-mor!» utropade han, »bättre fisk får du ej däruppe i norr!» Guris tankar, som nyss förlorat sig i strömdraget, vände tillbaka till tattaren ensam, hvars

ögon än liknade haf under ovädersmoln än fjällforsen, som dansade fram i solen; hon kände ingen trötthet längre, landsvägsdammet blef till guldstof, nu då de nalkades natthärberget, och de ljusblå bergen med sina hvitspäckade piggar lockade i fjärran — lockade till en fortsatt vandring mot det okända.

Inne i Bäverdalen var det mörkt och kallt, som dystra ättestupor slöto fjällen dalen inne. Trollpackorna i berget kokade soppa åt jättarne i sina stora grytor på sådana produkter ur jordens inre, som ej stämma öfverens med mänskornas kraf och smak — och en svafvelaktig ånga, blandad med blygråa rökmoln vältrade sig fram i dalen, rullade ned ur bergskrefvorna, fördunstade uppe i luften eller lade sig som bomull vid bergets fot. En sträng brast på Fredriks fiol, och han vardt vred. Guri längtade fram till bröllopsgården.

Men hunnen dit, gick det henne icke godt. Nog hade hon fått bita i sig både klara ord och anspelningar under färden från Nordland, trots det att både hon och tattaren förklarade sig gifta —

och det voro de också på tattarevis —; men då hon nu i flera dagar skulle vistas hos bondfolket och synas af deras gäster, blef det värre.

Fante-Fredrik var en underlig sälle, det visste man sedan många år tillbaka, han var både vildsint och oregerlig, fast han aktade sig för att slåss, både fåmält och språksam, kunde också vara god — och så spelade han fiol som ingen annan spelman, de hört i sina dagar. Därför blef det gästabud, bara han visade sig, och han sågs gärna, trots allt; men detta att släpa en lappkvinna med sig, som hvarken var ung eller vacker! Hon satte skräck i dem med sitt besynnerliga ansigte och sin lappdrägt, och hon hade något i blicken, som gjorde, att hade de förolämpat henne en gång, gjorde de ej gärna om det; då voro de rädda, att det ögat skulle se på dem om natten. Hon höll sig också mest undan, och den ende hon sällskapade med var en ung bondson inifrån fjällbygden; han bar på trötthet i ögonen och sorg om munnen och påstod, att lappkaringen var roligare än alla flickorna på gården tillhopa. Då tog det ryktet fart, som lefver i bygderna än i

dag, att Fjäll-Guri for med hexkonster och hade bundit tattaren vid sig medelst en trolldryck, tillredd af bränvin och kyrkogårdsmull, som legat nära ett lik.

Efter detta tissel och tassel blef Fredrik förändrad. Redan under första dagarne af deras samvaro hade han nog visat, att tattarblod är tjockare än vatten, men de hade ändå varit goda vänner alltigenom, och allt hvad han upplefvat och allt, som flög honom i sinnet, hade han talat med Guri om. Han kom liksom alltid hem till henne igen. Men nu blef han tystare och dystrare, och utan att hon på minsta sätt förargade honom, lät han vid alla tillfällen sitt onda lynne gå öfver henne och kallade henne hexa.

Att han blef sådan mot henne, var den värsta stöt Guri fått i sitt lif. Smådeord och annat hade hon nog kunnat bära, så länge hon trodde, att han verkligen höll af henne, ty hon resonnerade som så, att en tattare har ej samma seder och bruk som annat folk, och man finge taga seden hos den, man kom till! Uppe på fjället i lappkåtorna hade lifvet

och människorna ej varit det samma, som nere i fiskläget, och fastän presten sade, att alla voro lika inför Gud, voro de det ej inför hvarandra — det hade hon nog märkt — och gjorde man rätt för en, så blef det gale för en annan. Presten och skolläraren, t. ex., de voro icke ense, det visste hon, och ändå kunde begge två både bibel och katekes utantill.

För öfrigt var det ej långt, som Guri resonerat i saken. Hela lifvet hade på en gång förändrats, sedan hon första gången såg Fante-Fredrik; det var som om känslan för denne kraftige, blåögde spelman räckt till att förklara allting, från jordens skapelse till hennes eget handlingssätt. Allt föll liksom af sig själf nu. Många och mycket som hon gått och grundat på — ut och in i sin lilla stugudörr år ut och år in —, hvarför mänskorna egentligen funnos till, hvarför det var kallt och mörkt om vintern och varmt om sommaren, då Gud lika gärna kunde låtit solen skina lika stort och länge året om, och ingen hade blifvit sämre för det — alltsamman och mer till förstod hon nu, fastän hon icke skulle kunnat förklara något.

Hade hon blifvit spådd, att med en främmande karl skulle hon lämna hus och hem, hade allt hennes snabbflytande lappska fjällblod råkat i svallning, men Fredrik Speleman — det var något annat. Han var ej någon främmande karl. Det var nästan genast, som om hon egentligen aldrig riktigt känt någon annan än honom, som om hon alltid väntat på honom, och äntligen hade han nu kommit för att hämta henne.

Det folket, som alltid satt stilla på samma ställe, ifall de ej voro ute till hafs och fiskade, som hade sina stugor, sin krambod och sin kyrka, allt på en fläck, och som alltid hade detsamma att säga om hvarandra och ej så mycket lustigt att berätta om djur och björnjägare, om sol, måne och stjärnor och om ting, som man icke kunde se — det folket kunde ej begripa dem, som aldrig bodde länge på samma fläck och som lefde mycket ensamma under bar himmel, som hon gjort, då hon gick med renhjordarne, fast det nu var länge sedan, och som Fredrik gjorde, då han gick rundt bygderna med fiolen sin för att göra folk glada. De två hade förstått hvarandra.

Men nu visste Guri ej hvad som kommit emellan, ty inte behöfde hon bry sig om, hvad alla de andra tänkte! Nej, en ond ande var med i spelet, ett af de väsen, som ingen kan se, hvarken spöke eller nisse eller draug*, men af det allra farligaste slaget, som smyga sig rakt in i folk och taga dem fångna.

Och *nu* började hon med sina hexkonster.

Tyst, så att ingen hörde det, läste hon sina besvärjelser och hämtade örter från skogsmarken, långt in under stenrösen; bakom en gran eller enebuske gjorde hon så ett litet stenaltare och brände örterna, som utsände en stark doft, och en tjock rök, och de ord hon mumlade, skulle hvarken tattare eller norrman kunnat förstå. Den onde anden skulle utdrivas, den var det, som var hård och elak, icke Fredrik själf, och då han var mot henne som förr, glömde hon allt det andra. Utan att tröttna, utan att klaga följde hon honom, bar gärna de tyngsta bördorna, åt litet, så att han skulle få mer; hon kunde icke alltid vara glad, äfven då han

* Sjötroll.

var det, men då teg hon. Ibland kunde hon dock råka i ett vanmäktigt vredestillstånd, som gränsade till raseri; då fick hon springa rundt i skogen med sammanknutna händer och stötte fram osammanhängande meningar och kunde icke tänka alls. Ingen tår föll öfver hennes kind, och till Fredrik kommo ej många ord fram, men då han såg detta hos henne, öfvergick hans ondsinhet och brutala tilltag i en så skadeglad och elak tystnad, att denna var värre än allt annat; hon ryste för den onde anden, som bodde i den. En annan gång svalde hon därför sin grämselse och inväntade en bättre stund. Då denna kom, och hon ansåg anden utdrifven, tillskref hon detta örter och besvärjelser och annat dylikt.

En dag kommo de in i Romsdalen, där höga fjällar med hvassa tinnar torna sig majestätiskt mot himlen, och som gjuten ur molnen störtar sig här och hvar en rännil med stark fart från bergets mörka krona ut öfver stupet och förintas i luftsvalget — likt en djärf, utförbar tanke.

Därnere ligga stora stenblock om hvarandra

i vild oordning, ditslungande efter ett stormande dryckeslag af de jättekämpar, som nu hvila uppe på platån med förstenade profiler mot himlen. Men för att trösta dem öfver deras fall ha mossor och björkar skyndat sig att bekläda dem, att krypa upp på dem. Den vänliga grönskan, som smyger sig uppför branten, följer graniten på väg så långt den kan tåla.

Klippförsen bryter sig fram ur dimmorna däruppe och liksom vorden till en fastare form af desamma slungas den ljudlöst i graciösa skydraperier utför de branta afsatserna, men en gång nere i dalen, sjunger den i dyster ton. Man kan se hur den valt nya vägar, ty smala stenterasser löpa utmed bergets sida; men hit ha skogens älfvor kommit med sina bågare och sköljt öfver den fula grusvägen, och kristallklart är vattnet, som silar fram mellan stenarne.

Bakom de taggiga bergstopparne skymtade den gulhvita snön i en ljusare dager; Guri såg ditupp, men så kom dimman, silkeslen och grym, och svepte in det alltsamman.

Fredrik hade fått låna en bössa för att skjuta vildt och begaf sig längre nedåt dalen; Guri frös och var hungrig. Då fick hon se hur en treflig klunga hus stack fram i vägkröken; ett vitt klocktorn stod på ett tak bland svajande grässtrån, och genom den öppna dörren såg hon, hur en stor eld brann därinne i en ugn. Dit gick hon.

I ugnsköket stod en rask husmor och sköt in och ut brickor med bröd. Då Guri trädde inom dörren, stannade hon tvärt. »Hvar kommer du från?» ljöd det nyfiket.

Härinne var det varmt och godt, och lappqvinnan kände sig dragen till henne vid ugnen; det var som om hvarken oro eller kif därutifrån kunde tränga hit in, där elden brann för att baka allt deras bröd.

»Jag kommer långtifrån», svarade Guri. »Jag vandrar här genom dalen med min, som är speleman, och då jag fick se den granna elden, steg jag på.»

»Du ser mig besynnerlig ut», sade bondhustrun, »och inte som andra. Du har väl aldrig

haft ett hus du, som flackar kring på det sättet!
Och har du inga barn?»

»Nej», svarade Guri torrt. »Men du har väl?»

Ja visst hade hon så. Och Guri fick höra hur det gick för Lars Johann, som rest till Amerika och nu var fin herre — konterfej hade hon i storstugan — och om Aagot, som var i Christiania och lärde sy. Och så alla ungarne, som voro hemma och sleto fasligt med kläder! Guri fick höra något om dem allesamman. Till sist sade hustrun, i det hon åter mönstrade lappqvinnan skarpt:

»Jag tycker du kan låta man din gå och stanna här och hjälpa mig att baka bröd!»

Guri stod stilla en stund, så drog hon en djup suck, tackade för sig och gick ut i regnet igen med en stor brödkaka under armen. Men efter henne i dörren tumlade en oformlig, svart hundvalp — den såg halft ut som en lapphund — och hoppade kring henne, som om de varit gamla bekanta. Guri klappade den, klappade den länge.

Bondhustrun stod i dörren och såg på, den genomträngade blicken blef skummare.

»Vill du ha kräket, så tag det!» sade hon.
»Här är den bara till öfverlopps.»

»Gud välsigne dig», sade Guri, och så tog hon valpen med sig. Ingen hade bedt henne stanna hos sig förut, och den hunden var det, som följde henne från första stund och sedan hela vägen.

II.

Uppe i höglanden stå de eviga naturlagarne inristade i jordens granit: de uppenbara sig ej med blix, rök och trumpetstötur som de tio budorden för Moses på Sinai, men om qvällen, då vinden sofver och solen smeker alla färger till afsked genom en eterklar luft, — de lysa hvar och en för sig och alla tillsamman — andas det om den tysta meningen bakom allt som hvilar, och allt, som lever och rör sig.

Forsande, porlande, sopande slingrar sig elfven kring ljungheden under snöberget. Den har mycket att förtälja, men hvarifrån den kommer har den glömt, och hvart den går vet den icke. Där marcken låg färdig att mottaga den, har elfven brutit sig fram, och dess lopp har blifvit bestämdt genom den riktning, som tagits efter hvarje nytt moistånd från skog och berg och jord. En gång har den borrhärd sig väg genom fasta klippan och störtat jublande ned öfver steniga branter med skum, som yrde hvitt mot himlen, för att sedan hvila ut mellan mjuka, gröna ängar och återspegla det sommarblåa hvalfvet och de glidande skyarne —; en annan gång har den sjunkit ner i ett kärr, hvar den surmulet stannat qvar och bildat sump, till dess regn ofvanifrån påmint den om dess gamla värdighet och kört den i väg på nytt. Och så går den och går, tills den en vacker dag mynnar ut i hafvet, bred och mäktig som en svällande ådra i det stora vattenhjärtat — eller blir den, innan den hinner fram, till en usel liten bäck, som suges upp af ett moras?

Det var en sensommarafton på Dovrefjeld.

På landsvägen gick en reslig medelålders man, något fetlagd; i handen bar han en fiollåda och öfver axeln ett metspö. Ett godt stycke efter kom hon med en svart hund i hälarne — så som de nu gått, Fante-Fredrik och Fjäll-Guri sommar ut och sommar in under alla dessa tolf år och än längre.

Hennes klädning var kort fram och längre bak, den var egentligen blott en grå, hopsydd trasa, men det var teckning i den. Kring midjan sammanhölls den af ett gammalt rött skärp med silfverbeslag, antagligen sista resten af hennes lappska stass, som dock var tillräcklig för att ge åt drägten en främmande prägel. Hunden var raggig och mager, men svansen gjorde ändå en glad båge uppåt.

Det var något hos den lilla böjda, skruppna gestalten, som fånglade blicken, och samma oförklarliga dragningskraft låg i ansigtet, fastän näsan fått en svår knäck, och blott ett öga lyste fram ur de djupa ögonhålen under de mörka brynen — lik solglimet i källan under klipphällen.

Hon bar ett bylte på ryggen, som var tyngre än hans börda, och nu lämnade han fiollådan åt henne, då han gick bort till elfven för att fiska.

Långsamt närmade hon sig fjällstugan, deras nästa station. Hunnen halfvägs uppför backen till husen stannade hon, satte ned lådan, sträckte ut sina små händer och pustade långt. I dag hade han varit svår igen och denna gång hade hon råkat ur jämvigt. Hon såg ej, hur en ljus, smärt varelse stod bakom henne och betraktade henne noga. »Uff», mumlade hon; »dumt är det, ja dumt!»

»Hvad är det, som är så dumt?» frågade den unga qvinnan och steg fram till henne. Hon var ett stadsbarn, hade fina kläder och talade ett mål, som Guri knappt förstod, fastän det var ren norska. Hon hade något öfver sig, som hade hon hastigt blifvit väckt en gång, hon drömde, och drömmen hade drunknat i hennes gråa ögonpar; där låg den nu på djupet.

Dessa ögon fästes på lappqvinnan — de voro ej såsom främmande — och Guri fortsatte, mest som om hon talade för sig själf.

»Vet du, hvad den borde ha, som gifter sig två gånger? Jo, stryk på bara kroppen!» Hon gjorde en drastisk åtbörd med handen. »Men man är som renen; man vet icke, hvad man vill. Är betet godt vestanfjälls, så lämnar den det snart för att söka upp nytt östanfjälls, där, hvar den icke gått förr, ser du! Friskt bete vill den ha. Och hjorden, som längtade till hafs, kan tro, och lopp så fort att man knappt kunde fly efter, skall den icke strax upp till fjälls igen? För där andas den bättre. Hvar kommer *du* från?»

»Från Christiania, den stora slätten med många vägar mellan höga hus. Och du?»

»Åh, jag går härkring i bygderna, men en gång kom jag från Norr. Har du varit där norr-ut och sett på solen, som lyser midt i natten, du som andra rika?» Jo, det hade hon verkligen, och hon talade om de ställen hon sett.

»Käre, vackre väne, har du varit där! Alldeles nära min stuga! Såg du Ragnhild och Vesle-Guri, kanhända? En liten tjock en, som sprang och sålde blommor åt främmande? Det är sant»,

tillade hon allvarsamt, »hon är ju stor nu.» Så vände hon sig plötsligt och såg den främmande rakt i ögonen. »Tror du Gud är med både dem däruppe och mig, som vandrar härkring?»

Ett underligt leende spelade kring den ljushårigas läppar, och hon svarade ej strax. »Gud är öfverallt», sade hon långsamt. Och om en stund, »Din man spelar ju så vackert fiol?»

Guris ansigte fick lif; hon kunde bestå sig lyxen af ett stolt ögonblick. »Jomen, gör han så då han var i Christian' klappade Ole Bull honom på axeln och sa' »Det var bra gjordt, min gosse!» Sæterjentens söndag spelade han, men den har han inte spelat nu på länge. Folket i bygderna bli rent galna, när han kommer med felen sin, det går rundt i hufvudet på dem och dansa göra de, både gamla och unga!»

Det var senare på aftonen. Djupa skuggor började smyga sig mellan de små husen uppe i backen, hvilka tycktes utgöra ett med själfva naturen; väggarne bugtade sig både in och ut, och som de lämnats i fred för hyfvel och målarborste under

många Herrans år, hade de allt mer antagit jordens gråbruna skyddsfärg. Mössa grodde på taket och från ett af husen steg rök upp ur den höga skorstenen, men intet ljus lyste ur fönstret.

Därinne satt Guri på sängkanten och lappade; hon mumlade för sig själf. På halmbolstern bakom henne låg Fari hopkrupen och bet energiskt i sin lurfviga pels.

Dörren öppnades och tattaren kom in. Han satte fiskspöet från sig med en svordom och slog sig ensam ned till sin qvällsvard.

»Fick du något på kroken?» frågade Guri, utan att se upp.

Intet svar. Blicken, som han riktade framför sig och förbi Guri, lyste af trots.

»Nu får du spisa riktigt godt», fortsatte hon. Det drog hånfullt i hans mungipor, och han kastade en brödbit åt hunden, som begärligt slukade den i sig.

Guri småskrattade för sig själf. »Jag har träffat på en stadsdam, som vill höra dig spela i morgon. Hon har väl hört talas om dig af folk i

bygden, kan jag tro. Så får du spela riktigt vackert, så att fint folk kan få höra dig också!»

»Så, du slår dig i slang med fint folk! Tror du, att de begripa något bättre än vi andra eller att de ge en stor slant för en slått? Jag vill inte ha deras slantar. Du kan ju gå och tigga själf och tala om hvad du har för en gemen karl till man; det hjälper. Och det har du väl drivvit på med förr?»

»Hon hade så blida ögon och såg ut som om hon ville höra dig spela för att bli riktigt glad en gång, hon också», sade Guri, som kände sig illa till mods för att hon ej kunnat styra sin tunga nyss och var rädd för den där anden.

Hånleendet försvann ej från tattarens läppar, men där kom ett annat ljus i ögonen. Han tog sig en bastant smörgås. »Mörk eller ljus?» frågade han.

»Ljus.»

»Kan ju lika gärna spela för henne som dra i vattnet efter fisk, som inte finns. Och jag tycker du kan låta bli att sitta och sticka i de gamla klä-

derna i mörkret; du har aldrig för mycket syn att bli af med, stackare Guri», sade Fredrik.

* * *

Nästa dag sken solen varmt in i den stora grönmalade glasverandan, som vette utåt det vida, nästan ödsliga fjällandskapet med sina åsar långt borta, sina små granträd och vidjebuskar helt nära och däremellan den stora slätten med sina myrar.

På utsatt tid infann sig Fredrik för att spela för den främmande damen. Han var så putsad och borstad, som man rimligen kunde fordra det af en tattare, och uppsynen betydligt välvilligare än föregående afton. Långsamt och varligt tog han fiolen ur lådan och stämde den omsorgsfullt. En liten rödkindad unge kom inspringande och såg upp mot honom med strålande nyfikenhet. Då lade Fredrik ned fiolen och lyfte upp barnet med ett uttryck af så glad och varm innerlighet, att den ljushåriga förvånades. Han glömde både henne och fiolen en lång stund, och det var med påtaglig saknad, som han slutligen satte ned den lilla och bad henne springa sin väg.

Så började koncerten. Det var en slått. Den ena tonen rusade efter den andra öfver strängarne med rastlös ifver, det var som tusen fötter, de där hade så brådt, så brådt. De sprungo ut öfver slätten, dansade rundt på grästorfvorna i yrande ringdans, jagade hvarandra uppför backarne och ned igen, sprungo kapp med forsen — och så kommo några breda stråkdrag, men det var blott förberedelse till ny flykt. Tonerna togo vägen upp öfver fjällryggen, in öfver vidderna, halkade öfver isbräerna och svindlade vid bråddjupen, de sökte sig fram genom klyftor och drefvo öfver jöklar, men aldrig, aldrig nådde de fram till målet —. I tatar-Fredriks spel fanns ingen enda hvilopunkt; den kunde jaga flyttfåglarne ut från hemmets skogar till främmande land, men den kunde ej locka trasten att sitta qvar på grenen och sjunga med.

Den ljushåriga satt tillbakalutad i korgstolen, då han började spela, och såg ut genom fönstret. Hon ville höra något, som tog bort hennes egna tankar, hvad det så än månne vara, men då han slutade, hade hon stigit upp och strök handen öfver

pannan, som om hon blifvit trött. Ville han ej spela Ole Bulls »Sæterjentens Söndag» för henne?

Nej, det var ej möjligt. *Sådan* musik kunde han spela i orkester, för det hade han gjort i Christiania, men ej solo. Då skulle det ej bli någon musik alls, bara något fult, som lät. Och så spelade han en slått till.

Hon såg på honom. Han hade i grund ett vackert ansigte; de klara, blå pupillerna skiftade som ormskinn, det var musik och äfventyr i dem och vildt tattaremod, där de följde tonerna ut genom det öppna fönstret i solen. De lyste till fest inne i den grönmålade verandan, och ute på ängen dansade fjärlarne och alla vingade kryp sin korta sommarsaga.

Då han lade ner fiolen, ville hon tala med honom, fråga om Guri, men ansigtet hade åter blifvit mörkt; han sade sig ha brådt och gick.

Den ljushåriga satt länge qvar på verandan. Nu drogo de vidare, Fante-Fredrik och Fjäll-Guri; han skulle bli hård och ond mot henne som förut, och hon skulle slita och släpa som en hund — men

hon skulle dock följa honom som skuggan. Och han! Hur kunde han dock ha valt denna lilla skrupna varelse till sin skugga?

Var det en åldrande kvinnas hänsynslösa lidelse å ena sidan, en lättjefull mans bekvämlighet å den andra? Eller var det ett annat band, som knöt dem samman — osynligt, oupplösligt?

III.

En vacker dag hade tattaren försvunnit, och Guri kunde ej hitta rätt på honom, som hon plågade, då han gått från henne. Hon gick från skjutshåll till skjutshåll, gick in och frågade i alla stugor; hon sökte honom under alla de träd i trakten, där de brukat hvila och vid alla strömmar, där han brukat fiska — men dagar, veckor förgingo, och hon fann honom ej. Ömsom skrattade man åt henne, ömsom beklagades hon. Ibland fick hon veta, att han nyss varit där på stället, andra i samma

trakt hade alldeles ej sett honom. Inga pengar hade hon, men den varan hade hon just ej blifvit bortskämd med, en matbit fick hon alltid och ett hörn att sofva i, hon och Fari, ty hunden följde henne hack i häl mer än någonsin. Ibland stannade hon i någon förmögnare gård och hjälpte till för betalning, eller återgäldade hon mat och husrum i småstugorna genom sina tjänster. Då de en gång fingo henne till arbete, gick det bra, men detta lyckades ej alltid genast. För öfrigt hade hon ett godt lag med barn och djur, sade litet själf men hörde gärna på, då andra talade — åtminstone såg det så ut — och husfolket hade henne icke ogärna hos sig. Längre band hon sig dock ej på något ställe, ty hon upphörde icke att söka, och hvarje litet bud om tattan verkade som en klockringning, den där drifver till arbete på nytt.

Så försvunno tvenne år. En sensommarqväll gick hon mot Kongsvold på Dovrefjeld och som hon drog sig fram i skymningen, stötte hon på en gammal bekant. Det var »danske Knut», f. d. sergeant, som alltid vandrade kring landsbygden med

sitt positiv på ryggen, med nattsäck och positivstall i hvar sin hand. Ansigtet liknade en italiennares, ögonen voro skarpa och icke fullt rediga.

»Nej tänk Guri, går du här och snor!» Han pustade tungt och fick Guri att bära stället. »Och Fante-Fredrik som löpt från dig på allvar den här gången! Men sade jag dig icke alltid hvad sorts karl han var; man behöfde ju bara höra hans eländiga fiolspel för att veta, där ej fanns honnrör i honom! Och hvad var det för musik! Aldrig en enda ordentlig melodi, bara simpla bondslåtter och sådant kram. Hörde du honom någonsin spela en stor mästare? Faustmarschen t. ex.? Du vet, min syster, som är vid operan i Köpenhamn» —. Guri hade ej hört något af hela svadan, hvars språk för-rådde en annan kast än positivspelarens; hon hade blott vädrat, att han visste något.

»Har du sett honom?» afbröt hon tvärt.

»Sett hvem? Kejsaren af Tyskland? Ja, jag såg honom, just som Hohenzollern» —

»Nej *Fredrik* talar jag om», utbrast Guri för-tviflad. »Har du sett Fredrik?»

»Äsch, fiolgnidaren, den usle tattaren! Jo, vänta lite, jag såg honom för icke länge sedan i Stören med det sista qvinnfolket sitt. Du vet ju, att han nu drager kring med en, som han kallar sin brorshustru, och hennes barn äro med. Det skall heta att brodern ej kan försörja dem, och nu gör Fredrik det — hvad tyck's?» Danske Knut fnyste till i ett torrt skratt, som gjorde hans ansigte till idel fårör och skuggor.

Guri hade stannat och nu grep hon Knut om armen. »Du ljuger!» andades hon. »Hvem är hon?»

»Ljuger jag?» sade positivspelaren och rätade upp sig, färdig till dramatik. »Hur törs du påstå att en man med mina antecedentier far med osanning? Du förstår ej, stackare, hvad det är att vara af familj, att ha stått under kommando, att ha —»

»Ack käre, nej, nej, jag menar det icke så! Säg mig bara hvad du vet om Fredrik och den där — andra qvinnan. Har du sett henne?»

»Jo visst har jag sett henne, hon satt ändå och stämde hans fiol, då han skulle spela upp till

dans. Tänka sig det! Simpelt pack. Hvad förstå de sig på musik — tvi? Hon var ung, ganska vacker, svart hår, hvita tander — men tattareblod. Jag kan ej tåla det folket, ser du! Nej, skulle jag degraderas så lågt, skulle jag välja på lapp och tattare, så toge jag hellre skinnpelsen och renarne och bytte ut min böjda näsa mot en platt, än jag drefve bygden kring som en styggelse för Gud och människor.»

De hade kommit fram till fjällstugan och danske Knuts tunga gick med oförminskad fart; ordströmmen östes öfver hvem, som kom i hans väg, och annars ut i luften.

Kongsvold ligger inbäddadt mellan tvenne skogbevuxna åsar, skyddadt mot väder och vind. Det var så fredligt därinne på gården; det gamla gästgifveriet, stall, ladugård och lada omsluta den i en fyrkant och längs boningshusen, som fortsätta i en fil små nya, verandaklädda byggnader utåt vägens ena sida, löper en smal gata af flata stenar. Öfver ladans bro kördes det sista lasset hö — genom den öppna ladugårdsdörren stod åsen blå och

djup på andra sidan — och gårdskarlen i röd skjorta tvättade af kariolerna vid stallet.

Mellan de snöhvita gardinerna lyste nejlika och nerium i en storhet och prakt, som hade de blifvit födda i tropikerna; man kunde misstänka, att de sugit i sig hjärteblod, som blifvit spildt därinne.

Guri och Knut mottogos med glädtig välvilja och fördes in i köket, där Regina, kokerskan, lagade gräddgröt till qvälls. Knut stämde upp sitt positiv; Guri satt tyst bredvid för att möjligtvis få veta mera — framåtlutad, med ögat glanslöst sökande på golvet, i elden. Hur många barn hade hon? Hur gamla voro de?

Knut förde en konversation, som mer intresserade honom, och han slängde åt Guri ett svar då och då, som Fredrik brukat slänga mat åt Fari. Han skroderade om sina sysstrar i Köpenhamn — om hur han låg på chaiselonguen och drack elfva-kaffe och rökte pipa, då den ena, som var gift med en officer, spelade piano för honom. Hon förde hus och åkte på Östergade,

men mest glad var hon, då han var hemma. »Det är något vid dig Knut, som jag tycker om», brukade hon säga, och »upp med hufvudet!» Hela familjen gjorde i musik, och han var deras ögonsten, därför hade de tyckt, att äfven han borde eгна sig åt kallet.

Regina smålog och lade upp sin gröt; mor Kongsvold torkade sina glasögon för att se bättre. Där låg stilla aftonfrid öfver hennes gamla ansigte, nu sedan där blifvit ro i huset — mannen var död; och dottern och blommorna, hvilka hon alltid fört åt solsidan, logo och lyste så gladt mot hennes ålderdom. Därför kunde hon nu ge sig tid att höra på Knut, som var gammal på gården, men som hon just ej uppmärksammat förut. Vaske-Berthe tog sig en lur i hörnet — hon kunde honom utantill.

Knut började bli torr i halsen och talade om hur han i yngre dagar brukat sjunga för storfolk, fogde och prest. Men så bjöds han också på vin, sådant folk ha nämligen lefnadsvett — och skarpa anspelningar hveno i luften. Mor Kongsvold gaf

honom ett glas öl, och han fortsatte stum att vrida om Faustmarschen och mazurka française, Skærsommernatsvisen och Boccaccio med upphöjd andakt och med allegro och ritinuendo, ty han ville ha god qvällsvard.

Men Guri kunde icke hålla ut längre, och då hon hörde dottern i huset fråga efter något, som fanns på vinden, bad hon att få hämta det. Hon smög sig uppför trappan, gick genom en lång smal gång och kom så in i vindskammaren öfver ett stort gammalt skrin, som stod vid dörren. Mången gång då hon vandrat ute på landsvägen hade hon kommit ihåg loftet på Kongsvold och önskat att hon och Fari kunde få ett hörn däruppe bland alla de andra sakerna. Ty detta var en riktig äfventyrsvind!

En liten stege leder upp till ett skrank under taket, och där ligga ordentligt sammanrullade fårskinn, brokiga täcken, garnhärfvor och sådant, som ej behöfves förr än till vintern. En lykta med ett halft utbrunnet ljus står på ett rödmåladt skrin med blåa rosor och »Marit Kongsvold 1792» i

hvita bokstäfver, och hvarje sak har sin egen lukt, hvilket skapar en gammaldags, mättad atmosfär, som inga sommarvindar mäktat sopa ut.

Genom ett litet aflångt fönster i långväggen föll ljuset in; det räckte ej långt nu, då det var qväll. Gamle Thore Kongsvolds nattrock i ljust Kaschmir-mönster spökade i hörnet, under den låg en kappsäck i sliten tapisserisöm; tänk om den skulle glida ned i kappsäcken och resa hem till Kaschmir, nu då gamle Thore rest sin väg, han också?

Guri kröp ihop på träkofferten vid fönstret och borrhade ned ansigtet i händerna. Hon vaggade fram och tillbaka.

Det att han lämnade henne, gick ensam, hade varit tomt och kallt och förfärligt. Han hade icke behöft henne längre, kunde sköta sig själf. Men hon hade dragit sig fram i vissheten om, att han dock *fanns* på jorden, att hon en dag skulle få se honom igen, och hade hon en gång funnit honom, skulle allt bli som förr. Sedan tattaren gått sin väg, hade hon åtminstone haft det fredligt, men

tanken på att allt skulle bli som förr, var som den luft hon inandades. Hon skulle följa honom, se honom, höra honom. Hon skulle åter lefva.

Men nu! Det var som om isgöklarne stigit ned till henne, och i hjärtat kändes det, som om tvenne ormar hårdt slingrade sig om hvarandra för att qväfva hvarandra. Där fanns ingen plats för henne på jorden mer, den hade tagits af en annan. En främmande qvinna, ung, vacker — af hans eget folk. Allt hvad hon gett honom, hvad hon tagit från andra och gett till honom, hela hennes lif hade han kastat i elfven och icke brytt sig om, hvart det flöt hän —

Det, att han ibland måste saknat henne för att göra upp eld, laga hans mat, stoppa hans kläder — och så var det ju alltid hon som fick tigga — hade varit hennes bittra tröst, ty på samma gång led hon vid tanken på, att han ej skulle ha det godt. Nu kunde hon hvarken ha det lidandet eller den trösten längre.

Hon stämde hans fiol, hon, den nya. Den, som han varit så rädd om, som Guri aldrig fått

röra. Och så hettes det, att hon var hans brors-hustru, och att det var barmhärtighet af Fredrik att draga kring med henne!

Guri såg upp ur händerna och smålog på sitt lappska vis; det var en gammal qvinnas bitterhet och ett barns fromhet i det leendet. Hon såg ut som om hon lefvat i tusen år och blifvit född i natt.

»Ja, ja, så får han väl ha det så godt!» Fari lade sitt hufvud i hennes knä och såg upp på henne med sina underliga spörjande ögon; han förstod alltsamman så väl. Han hade icke skällt på Fante-Fredrik, men heller aldrig slickat honom; Guri kunde han följa steg för steg nu, då de båda blifvit gamla, han skulle aldrig lämna henne, han Fari, och det ville han säga henne.

»Du Fari, ja!» sade Guri. »Hvad skulle jag gjort utan dig? Men nu kunna vi lika godt gå och lägga oss med det samma, nu ha vi intet mer att gå efter, du och jag.» Och hon slog sina magra armar kring hundens hals och grät allt, hvad hennes utslitna hjärta orkade gråta.

Några dagar därefter drog Guri vidare. Danske Knut hade föreslagit henne följe, och då hon nekade fick hon sitt och hela sin slägts syndaregister till lifs. En tattar-slusk med ej så mycken heder i hela sin kropp som Knut hade i sitt lillfinger, den kunde hon springa efter som satan efter galgfågeln, hvilken håller på att slippa in i himmelrike —.

Guri dref framåt vägen. Nu sken solen, men under flera dagar hade det fallit mycket regn, och naturen höll en af sina stora vattenfester. Det svallar af forsar och små vattendrag från ofvan och nedan, de störta från öfverst uppe ned i klyftan, skölja som en stor vattentrappa utför klippans afsatser och smyga sig rundt trädstammarne; de sippra som stora tårar ur mossan och glänsa som silfver under gräset. Det brusar om höga fjällvidder med evig snö, om naturens urkraft och människans bundenhet, det bubblar om ungdom och vårlycka, det sjuder sakt om den tysta kraften, om droppen, som med tiden kan ombilda själfva stenen.

Det susade för Guris öron. Fjällforsen hade hon lyssnat till sedan sin barndom, och det hade aldrig fallit henne in, att hon ej förstod den; nu sade den henne något nytt, kallt, som skrämde henne.

Hon vek af på en sidoväg, som leder upp från allfarsvägen inåt fjällen; den kallas »Vårstigen», och det var här, som dronning Margaretha — så hade Fredrik berättat — färdades i gamla dagar i kaross med fyrspann på väg till domkyrkan i Trondhjem. Så långt det var till den kyrkan, och så mycket, som låg emellan, sedan hon, Guri, var där sist! Alla hufvudena, som tittade ut ur väggarne, hon tyckte sig kunna se, hur de nu skrattade åt henne, och de höga smala portarne, som voro som armar, hvilka fördes samman i bön mot himlen — hon såg dem stängda med järnbommar för att hon ej skulle slippa in. Hvad hade väl hon, lappqvinnan, där att göra?

Hög och präktig såg hon dronning Margaretha skrida in genom hufvudporten och hästarne stå och vänta vid grinden — kronan sken i solen —

och därinne, mellan pelare och stenrosor, brusade en psalm, som änglarne i skyn spelade harpa till. Men hon stod utanför.

Så tungt det var att vandra uppför Vårstigen i dag; det var ej bördan på ryggen, som kändes besvärlig, nej, det var i bröstet. Hon såg ej hur mossan bredde ut sig till ett svällande ljusgrönt hyende för klockljung och rosemarinljung, såg ej hur plantor lyste i apelsin och guld, och hur de stora gröna, taggade bladen voro fodrade med purpur, nu, liksom i dronning Margarethas tid.

Däruppe på höjden kan man se vida omkring. Rundade klipputsprång skjuta ut öfver floden därefter; de stå där som borgar från medeltiden med det förgångnas ouppdagade hemligheter inom sina tysta murar. Bakom dem ligga höga, kala sluttningar, där stenen skiftar vått i brons och silfver, och än högre upp står fjällväggen så allvarligt klar i skuggan.

Guri lyssnade. Det var som om ljöde en klockren ton från klyftan långt borta i fjället ut i den fuktklara luften, som flämtade i solen. Var

det huldran, som lockade sina förlorade getter? Huldran, som lefvat i mångtusen år däruppe, allt sedan det hvita korset drifvit henne bort från hennes gamla skogar, där nu hus och hem och kyrka stodo? Den tonen kom liksom långt inifrån forntiden, och att världen var gammal, det sade henne fjällen därborta.

Månne när den skulle bli färdig att taga slut? Hon, Guri, kände sig färdig nu. Att icke forsen tröttnade på att larma fram genom dalen, och fjälltinnarne att peka rakt upp i skyn i alla väder! Att icke vägen blef rent utsliten till sist af alla hjulspår och fotspår, och marken förmultnad af allt det vissna om hösten och af regn och snö om vintern? Och böljorna på hafvet, att de ännu orkade rulla med lik och spillror mot strand —

Hon mindes en sägen från sin barndom. Det var om Sola-Neita, Soldottern, som en gång lefde högt uppe i Norden bland lapparne och var så öfversvinnligt god. Det var hon, som körde bort vintern och kallade fram det första grönbetet åt renarne om våren, och på hennes tid flöt mjölk i

elfvarne, köttstycken hängde i träden, och människorna solade sig och samsades i en enda lång och lycklig helgdag. Då hon dog blef hon jordad på den högsta fjällspetsen, så att hon ännu ur dödens hus kunde se till sitt folk och deras vandel; och än i dag står grafven grönskande qvar på Soldotterns fjäll.

Men då hon ej längre lefvande gick bland dem, tog helgdagen slut; människorna började mörda hvarandra, och vålnader kommo tillbaka, ropande på hämnd — det tjöt och klagade i höstens nätter. Flickan bjöd ut sig åt den som kom och åt den, som for, fågeln föll ned från trädet för att uppätas, fisken drogs ur vattnet och torkades till mat, och vinden förde dödslukt med sig från haf till land och från land till haf. Bland människor och djur var glädjen förbi. Och Guri hade undrat, om ingen fanns, som kunde väcka den vackra Soldottern till lif igen.

Fari, som legat på en het sten och betraktat utsigten med plirande ögon, hade nu fått nog däraf och såg bedjande på sin matmor för att gå vidare.

Lika litet, som Guri visste hvarför hon drifvit dit upp — var det därför att Fredrik berättat så vackert om dronning Margaretha? — lika färdig var hon nu att gå ner igen för att nå fram. Hvart? Så fortsatte de vägen till Drivstuen.

Stå några af naturens festsalar i Jotunheimen, så är Drivstuedälden ett stort, ljusst gästharberge, där allt blifvit gjordt för att innerligt mottaga de vägfarande. Elfven har smalnat af och flyter sakta genom en äng, som nu jämn och afmejad ligger som matta å ömse sidor om vägen; de höga åsarne omsluta den lilla dälden i en ring, just stor nog för att öppna den åt solen och skydda den mot vindarne, innan de åter tränga sig närmare hvarandra, där vägen löper vidare mot Opdal. Rika, luftiga björkar med hvita stammar kläda sluttningen åt öster; de bilda en enda stor löfsal att sitta i om dagen, och djupgröna furor breda här och där ut sina vida kronor till hägn för natten. Intrycket blir så triumferande grönt i solen; och det är som om sommarens hädansofna blommior lämnat kvar sin doft i den ljusa dälden.

Guri steg pustande öfver tröskeln till den trefna skjutsstationen. Hon längtade att hvila sitt hufvud mot något, som hon kunde kalla sitt eget, innan hon dog, eller åtminstone något, som påminde om hennes eget. Hon visste, att lappar sedan urminnes tider brukade drifva sina renar på Dovrefjeld om sommaren; nu hade hon hört, att de äfven i år skulle finnas på ett fjäll i närheten, och detta ville hon taga reda på. I köket satte hon sig och såg ut mot ängen och björkarne; åsen var så hög och fönstret så litet, att hon såg blott allt det ljusgröna framför och öfver sig; det smekte ögat och lade ro öfver sinnet. Och Guri önskade att hon låge under det mjukaste gräset på kullen och att hon aldrig mer måtte höra något annat än fågelsången, då solen sken.

Mor på Drivstuen kom in. Det var synd om Fäll-Guri, stackare, tyckte hon; fasligt gammal och sliten hade hon blifvit, och Fari såg ut som en svart trasa med ett par lysande gröna ögon. »Du kan visst behöfva ett mål mat, du Guri», sade hon vänligt. Ja, hon kunde väl det. Men visste

mor något om det finnfolket, som brukade vara här?

Jo, de bodde uppe på fjället ännu, men nästa år skulle de till världsutställningen i Chicago; med barn, renar och allt. Vore inte Guri så gammal, menade mor, så kanske hon kunde haft lust resa med till Amerika.

Guri skakade sitt hufvud. Nej, hon fick visst bli, där hon var, och så långt igen blefve det väl ej till hennes sista långfärd, då hon fick bege sig af ensam, utan både barn och renar.

Så snart hon svalt sin kaffetår, vandrade hon åter i väg och upp mot fjället; den leende dalen försvann för raggiga klippor och en vidare synkrets. Hon kom upp på en platå, där marken låg jämn och sparsamt ljungbevuxen med blott några stora, flata stenar för ögat att hvila på, och små fjälltjärn lyste blått in emellan dem. Längre bort stucko hvita bergspiggar upp mot synranden; man kom aldrig så högt, att där ej fanns något högre, tänkte Guri. Solen var redan ett godt stycke på väg till andra sidan jordklotet, och månen smög

sig sakta fram; däruppe satt han ju, Askevits, son af nordanvinden och månens otäcka dotter, med ett renhorn i den ena handen och sitt eget afslitna hufvud i den andra, till straff för att han hånat sin morfar, som ej sken lika grannt som solen. Guri såg honom ju, där han satt, och tyckte synd om månen, som alltid skulle släpa honom med sig.

Fari spetsade öronen och snusade. Det var som om marken gungade af många hofslag och en bjällra hördes, först doft och långt borta, så klart och helt nära. Denna gång var det ingen huldra, tänkte Guri, och hon gick fortare. Fari lunkade i förväg — så stannade begge.

På en mossig upphöjning böljade en skog af greniga horn mot aftonhimlen, ty där trängdes hundratals renar om hvarandra som till samqväm. Med sina hvita, grå och bruna pelsar tycktes de formade ur fjällgrunden, och de bugtade hornen voro som dvärgbjörkarne, de där vrida sina små stammar och grenar öfver det nakna berget.

Då qvällsolen sken på Guris ansigte, blixtrade hennes öga till likt fönstret i kojans vid de sista

strålarne; hon slog ihop händerna och utbrast högt: »Nej, se alla de renarne!» I ett slag vecklade sig den ena synen efter den andra ur hennes minne. Alla de aftnar, som hon sprungit fjället rundt för att leta rätt på snabbfotingarne, och de hornen, de hornen, som vaggade så ståtligt öfver sommarböljorna på fjorden!

Fari satte i ett skall, och vips var hela hjorden borta; lappen, som lockat ihop dem, stod ensam kvar på kullen och lockade på nytt. Guri gaf hunden en hård näpst, sådan den knappast var van vid. Med sina snabba, glidande rörelser kommo de så tillbaka; de sammetslena hudarne gnedos åter mot hvarandra i oupphörlig rörelse, och de krönta hufvudena snärjde sig i hvarandra, då de sträckte ut de långa nosarne efter saltet, som bjöds dem. Så väl hon kände igen dem! Det minsta ljud, ett lätt vidrörande kunde skrämma dem på flygt, men till handen, som vänligt sträcktes ut mot dem, kommo de tillbaka. Det knittrande ljudet, då de sprungo, kom hela fjälluften att lefva — åja, godt var det att se dem igen!

Guri gick långsamt och stilla för att ej skräm-
ma djuren. Qvinnor hade nu kommit till för att
mjölka dem, och en dräng, som svängde ett kast-
rep öfver hufvudet, sjöng på sitt joddlande vis:

»Jag arme lapp och vandringsman
På lifvets besvärliga väg,
Som måste vandra all världen kring
Och så förnöta min tid.»

Guri såg på honom. Männ' hennes son var
så stor och stark och sjöng så käckt? Hon tor-
kade ögat med afvigsidan af handen.

Lappfolket förvånades att se henne, men de
blefvo snart goda vänner. Den rikaste af ren-
egarne, Michel Aslaksen, som skulle till Chicago,
hade en vän hustru med långa flåtor bakom öronen
och blida, blå ögon; Guri fick sitta bredvid henne,
då hon mjölkade, och förtälja om sina lefnadsöden,
hvilket allt följdes med det största intresse. Hon
hade till sist varit gift med en spelman, så förstod
Barit, och han hade gått vilse och kommit från
henne, och nu sökte hon honom. Men att hon

ej fann rätt på honom, kunde Barit ej så grant förstå, och då hon frågade igen, teg Guri. Ja, ja, då fick det vara. Förra året hade tio renar sprungit bort för dem, och det var lika omöjligt få fatt i dessa, som i ett fjun, bortfördt af stormen — de hade gått långt upp i Jotunheimen. Men hvarför reste hon så icke hem till barnen sina?

Å, det var så förskräckligt långt borta! Ragnhild skref ju någon gång, och hon var bättre till att se efter Vesle-Guri än Guri var det själf, ty Ragnhild dugde mer. Om hon bara kunde få se dem härnere!

Långt borta, sade Barit. Men då hon reste från dem då? När man en gång kommit fram till ett ställe, glömde man, hur långt det varit att komma dit, det visste Guri väl sedan gammalt? Och följde kunde hon få med det andra lappfolket; länge dröjde det ej, till dess de droge norrut och hem.

»Du vet, att resa hem kan ändå bli att resa bort», sade Guri, och så blef där icke taladt mer om den saken.

De gingo mot kåtorna tillsammans. Mikel Aslaksens tält låg på sluttningen af en låg berg-räcka, skyddadt mot nordanvinden. Dörren var dragen åt sidan och skenet från eldstaden lyste rödt mot de kommande ut i den blådisiga afton-luften. Två små gossar och en liten flicka kommo springande; hon hade allt för lång klädning, som hon snafvade i, och en tätt åtsittande bindmössa, under hvilken de ljusa lockarne dansade. Ett par raggiga hundar visade sig i dörröppningen och vädrade Fari, en liten valp, luddig och trind, tum-lade utför backen, svart som sot.

»Vi äta qvällsvard ute», sade Barit, »vinden har gått och lagt sig.» Så sutto de i ljungen och pratade om renarne och om gamla och nya tider hos lapparne. Fari hade först tagit valpen i ett långt och allvarligt betraktande, men nu lät han honom rusta med sina gamla tofvor bäst han gitte och snurrade rundt så pass han ännu orkade för att göra sig behaglig.

Mikel Aslaksen var en gudfruktig, ordentlig man med ny, hög klädesmössa och hårdt åtsittande

skinnbeklädnad om benen; han såg ibland strängt på Guri, och hon kände sig oväl häraf. Jaså, hon kom från *den* trakten af fjällfinnarne; nu var det bättre där än förr, de hade fått kyrka och prest närmare sina vinterqvarter, och folket var ej så oregerligt af sig längre. Det kunde rätt väl vara ett snällt folk också, menade Guri; hennes ännu jämna, gråbruna hud gick i karmosin. Hon tänkte på sin mor.

Barit nickade vänligt. »Det finnes många slags folk», sade hon. »Äro de ej bra på ett vis, kunna de vara det på ett annat.» Hon räckte sin gäst en rykande skål och såg ut som Soldottern — så tyckte åtminstone Guri.

Därinne i tältet var det riktigt prydligt, rent och rymligt. Marken hade fått en matta af grå lafva, och nya renhudar utgjorde bäddarne; kring tältväggens borte del stodo målade skrin och allehanda husgeråd ordentligt uppställda. Guri kände ej riktigt igen sig — men så är det ej alla lappar, som resa kring för att visa sig! Hon trodde ej det var sannt, att hon fick stanna härinne. Men

Barit visade henne en renhud och sade, att där skulle hon ligga, den lilla flickan kallade henne gammelmor, och gossarne marscherade rundt tältet därute med hennes bylte mellan sig på en käpp; de lekte emigranter och ville ej komma in och lägga sig.

»Hvarför har hon bara ett öga, mor?» frågade den lilla med sin gälla barnstämma, i det modern klädde af henne. »Därför att Gud ännu ej öppnat det andra», svarade Barit mildt.

Guri somnade in, och en stjärna såg på henne genom taköppningen; först en, så en annan. Fari drömde att han jagade renar på fjället och sprang lika fort som lapphundarne.

Men Guri drömde att de voro i underjorden, Fredrik och hon. De voro bland Saivofolket, som hennes mor hade talat om, då hon var liten; det folk, som en gång lefvat på jorden och nu bodde tätt under jordskorpan och hade det godt. Där var gille; det var visst bröllop, hennes eget eller någon annans, facklor brände, och alla voro glada — hon hörde sig själf skratta högt. Men kring henne böl-

jade osynliga luftvågor, de häfde sig och sjönko tillbaka för att åter rulla fram och slå mot hennes hjärta — o, det var ett haf af ångest och kring henne ensam brusade det —

De spelade en slått, sådan hon hört däruppe i kåtorna vid muntra lag, då man kysstes och grät om hvarandra bara af glädje att få vara tillsammans, och allt Saivofolket dansade med, men hon och Fredrik stodo hand i hand och sågo på. En lapp dunkade på trolltrumma* och joikade** därtill; det var om Guris öde han skulle förtälja, han slöt ögonen och framsade högtidligt: »Fjärran bortom fasta stjärnan, vester ut om sol och måne — Dit du flyktar, då på jorden, Om ditt lif en saga sjunges, Om ditt lif en sägen andas — Sol och måne blifva mindre, Än den fasta stjärnan,*** denna, Större blir

* Trolltrummans användande har varit ett gammalt bruk hos lapparne. Genom tecken, ritade på trumskinet, och tärningar, som försattes i rörelse därpå samt genom trumslagarens (nåidens) försättande i extas, uttröntes kommande och förborgade ting, samt hvad som försiggick på andra ställen.

** Lapparnes sätt att sjunga; likt jodding.

*** Polstjärnan.

än själfva solen, Rodnande med andra strålar, Bländande med annat skimmer —». Det var allt.

Så gingo de genom en lång, mörk, underjordisk gång, Fredrik och hon. Fast det var nattmörkt, då de började sin vandring, tycktes det bli allt svartare, ju längre det led, och ett kallt luftdrag sopade längs väggarne. Hon miste hans hand och trefvade vidare, men det var ej mörkret, som var det värsta, det var ensamheten. På sina ställen föll en matt dager in genom en bergskrefva, men Guri tyckte, att det var lika svart ändå.

Så slog ett bländande ljus mot henne, och hon kom ut på en grön äng i den starkaste sol. Högt ofvanför sträckte sig höjd på höjd med de ståtligaste furor, stammarne lyste röda och himmeln lyste blå som Guds öga mellan kronorna. Högst uppe störtade en skummande fjällfors ur ett hvitt moln; utan att larma slingrade den sig fram mellan de gröna höjderna lik en ström af ljus utan ljud.

Men invid forsen under en fura stod Fredrik och spelade fiol. Det var Sæterjentens Söndag, som hon tyckte så mycket om, och aldrig hade hon

hört något så vackert i sitt lif. Andlös hängde hon sig fast vid hvarje ton, ty hon kände i sin lyckliga dröm, att det var ej en varande verklighet, detta, som hon ville göra till evighet. Och fjärran bortom fasta stjärnan, vester ut om sol och måne ville hon i drömmen draga och endast taga minnet af tattaren och den slätten med sig.

 IV.

»Himlafadern sammansämjar,
Om blott oblo trängt igenom,
Sugit in i, bortbränt, uppvärmt
Klarat anden. Själ han stryker,
Skrapar bort, försonar, blidkar.
Han själf är själf; ej du, ej jag,
Ej såsom du, ej såsom jag.»*

Då Guri så drömde, stod Fredrik några mil längre ned i dalen och filade till dans. Hans ansigte var mörkt och det spotska draget kring

* Ur Fjellners tolkning af en gammal sägen bland lapparne.

läpparne hade blifvit skarpare; då han stampade takt med foten, var det, som trampade han på något, han ville krossa. Bland de öfriga i rummet satt en tärd yngre qvinna med stora ögon och svart hår; hon skrattade ofta, men blicken var som ett skrämmt djurs.

Fredrik såg framför sig, men det var ej golfvet, ej de dansande han såg. Det var en liten skrumpen gestalt och ett djupt brännande öga; han såg henne, som man ser ett skär resa sig ur ett böljande haf, alltid likadant, lika fast, om också vågorna slå öfver det. Han såg en brun hand, som aldrig tröttnade, och midt inne i den vilda slätten hörde han en röst, som aldrig klagade. Han längtade hem; hem under ett träd vid flodbrädden, hem i en öfvergifven stuga vid vägkanten, där man ännu kunde göra upp eld, och veta att en satt bredvid, som tyckte sig vara i ett kungarike, där han själf var kung.

Han slängde fiolen från sig och gick ut; ingen vågade tala till honom. Med händerna for han gång på gång genom håret. Hvarför kunde han icke

ha både Guri och Margit? Å, så innerligt led han hade varit åt dem begge!

Guri! Hade hon följt honom längre, alltid varit i hans närhet, alltid sett på honom, då, när han lämnade henne, hade han frestats taga till knifven. Och nu längtade han efter henne! Han gaf till ett kort skratt, mer likt ett nödrop. Bäst af allt vore, om lifssträngen bruste —

Margit stod bakom honom. »Hvart går du Fredrik?» sporde hon ängsligt. Han vände sig om, som stucken af en dolk. »Rör det dig?» svarade han rått. Förut hade han stått alldeles stilla, men nu gick han ut i natten.

Hon såg honom försvinna; hon var rädd för allt, hvad han gjorde och äfven för detta. Med händerna krampaktigt slutna om hvarandra stirrade hon ut efter honom. Gick han? Skulle ej hon följa med? Och om han ej komme tillbaka —

Omedvetet drog hon en suck, som af lättnad. Men så stod hans bild för henne, otrogen, hänsynslös. Hela hennes varelse skalf af vrede, de

stora ögonen flammade, och öfver hennes läppar gled det, »En djäfvul är han — ja, en djäfvul!»

Nästa dag gick Fredrik upp genom Opdal. Han gick långsamt och njöt af sin ensamhet. Margit hade han lämnat utan ett ord. Hvad skulle det väl tjenat till att säga något?

Långt nere i dalen brusade Aura och högt öfver den höga landsvägen lågo gårdar, långa, långsträckta hus med dubbel rad af små fyrkantiga, hvitramade fönster, vid ljusa, afmejade sädesfält. Mörk stod barrskogen bakom, och bortom den låg en långsträckt fjällrygg med nyfallen snö. En ladugård af tjocka tjärade bjälkar, som måst byggas så som den klippiga terrängen det bjöd, stod, liknande ett gammalt fästningsverk med torn uppe i gräsbacken vid vägkröken; både löf och barrträd växte på taket, och de små grenarne flaggade gladt i vinden.

Fredrik hade sett trakten mången gång förut, men idag fann han den särdeles trefflig. Där öpp-

nade sig mer än en fri utsigt till andra dalfören, floden mumlade sitt språk därnere och lockade till sig, snön lyste tyst däruppe och bjöd på den högsta utsigten. De små rutorna talade om, att det fanns folk därinne, ville man söka upp dem; annars var det långt till landsvägen; på den gick man fram beqvämt och kunde se det alltsammans.

Som han stod och såg ut öfver räcket och undrade, om han skulle gå ned och fiska, hörde han en röst, som hälsade honom goddag. Det var danske-Knut, som pustade vägen fram med sitt positiv och sin kappsäck.

»Du här!» sade Fredrik torrt. Landsvägen hade sina obehag.

»Ja, käre», sade Knut i sin blidaste ton. Han såg intet folk i närheten, och sist de råkades, hade han passat på att vara oförskämnd, då många stodo omkring. »Det var då riktigt roligt att träffa på en kollega! Här knogar man dag ut och dag in för att få bondkrakarne förädlade genom litet musik, men illa blir man lönad och själf blir man degraderad genom så mycken simpelhet, som intet för-

står. Du har det bättre, ty till din musik kunna de dansa, men tro aldrig att de höra på, hvad du spelar, de dansa blott till takten!»

Som Fredrik var vid godt lynne, smålog han. »Nå-ja, inte är det så mycket värdt att höra på heller», sade han och såg ned åt floden igen.

»Käre, säg inte det», sade Knut, som förskräckt erinrade sig sina sista utlåtanden i ämnet. »Jag försäkrar dig, att du har talang, du skulle bara kommit till Köpenhamn, till konversatoriet — du vet min syster —»

Fredrik blef mörk, han gaf Knut en föraktfull blick, och denne teg tvärt. »Har du sett Guri, lappqvinnan?» frågade han; den virrige ynkryggen hade vanligtvis reda på allt möjligt.

»Den trashanken, ja Gud, så hon nu ser ut! Hon gnor landsvägen med det svarta djuret efter sig alldeles som förr — hon söker naturligtvis sin käresta, det gamla trollet, men jag sade henne —»

»Hvad sade du henne?» frågade Fredrik så tyst, att Knut åter blef rädd, och visste ej hur han skulle ljuga den här gången. »Jo, ja, ser du, det

var ej så lätt! Jag föreställde henne det orimliga i att en qvinna som hon skulle begära att i evighet följa en man som dig —.»

»Jo, det gjorde du naturligtvis», snäste Fredrik. »Men hvad sade du om mig själf?»

»Jag måste ju med största delikatess upplysa henne om, att du nu liksom valt nytt umgänge, förstår du, mer passande för din ålder och så vidare» sade Knut, och såg förstulet upp till hälften.

»Tack skall du ha», sade Fredrik hvasst. »Hvar såg du henne och när?»

Nu vågade Knut icke tala annat än sanning, men bra glad var han att sedan lunka af i motsatt riktning mot tattaren och det håll, där lappqvinnan ännu kunde finnas.

Fredrik gick icke ned till floden, utan fortsatte vägen fram. Han hade nu fast beslutit att genast uppsöka Guri. Det var hela två år sedan han sett henne sist; stackars gamla Guri, så glad hon nu skulle blifva! En våt dimma lade sig öfver hans ögons hårda blå.

Vid middagstiden kom han till en stor gård

och blef ombedd af far på stället att spisa med husets folk. Var Fredrik vid godt lynne, och det tycktes han vara i dag, kunde han ha mycket af must att förtälja; dessutom hade man ej dansat sedan Sankt Hans, och efter allt skördearbete kunde en sväng om efter Fredriks fiol icke vara att förakta. Han stannade där både den dagen och nästa, ty aldrig hade man funnit honom så rolig där på gården, men så ville han i väg, ty han tänkte på Guri och hur han skulle finna rätt på henne, innan hon lämnade trakten. Husets äldste son, som var god jägare och visste att Fredrik sköt bra, hittade då på, att tattaren skulle följa med till fjälls på ripjagt, och det kunde han icke motstå. Bjuden på jagt blef man icke hvar dag — Guri gick väl ej så fort — och så följde Fredrik med.

Vädret var strålande, och en kraftig, frisk morgonvind drefvo männens steg framåt, då de nästa morgon drogo till fjälls; hundarnes svansar blåste hit och dit, och gladt snusande foro de fram öfver den lätt frusna marken. Vinden kom långt bort

från andra trakter, och det var, som förde den med sig något af allt det vackra, den sett på vägen. Fredrik kände sig så lätt till mods; den morgonvinden gaf honom helt nya tankar. Han ville resa till Nordland igen och taga Guri med sig och lämna henne hos sina barn i den där lilla stugan, hon talat om, som han aldrig sett. Den fanns nog kvar, och där kunde hon bo, och Fredrik skulle hälsa på dem.

Margit hade ju sina två gossar och kunde vända tillbaka till sin man — eller finna någon annan. Hon redde sig nog och kanske bättre utan honom. Med Guri var det en annan sak.

Fredrik sköt de mesta riporna och underhöll sällskapet på sätern om aftonen med de otroligaste historier, så att han fick lofva komma igen hvarje höst.

En dagsresa sedan han lämnat gården, kom han till en liten stuga på Dovrefjeld, där det föll honom in att fråga efter lappqvinnan. Jo, henne kunde de hälsa från, hon var död. Blott för ett par dagar sedan hade de rest med henne till kyrkogården från Drivstuen.

Tattaren bara såg på den, som berättade, han stod och stirrade en stund, och så gick han utan ett ord. Han gick till Drivstuen.

Mor själf stod i dörren och utgaf befallningar till gårdskarlen, då hon fick syn på tattaren. Hon mätte honom med en lång blick.

»God qväll», sade Fredrik hest. »Här ha ni något att förtälja mig om Fjäll-Guri, hör jag. Hur har hon blifvit begrafven?»

Qvinnan hade svårt att svara; hon hade sett Guri lida och föraktade djupt mannen, som stod där.

»Å, hennes begrafning vardt nog hederlig; fattigvården och vi andra gjorde så godt vi kunde för henne, stackare.»

»Du menar, hon hade det just ej så flott, då hon lefde», sade Fredrik — gråten stod honom i halsen — »och det kan du ha rätt i. Tack skall du ha och välsignelse för det du varit god mot henne. Hur dog hon?»

Mor Milla mjuknade. Guri hade kommit dit ned en afton från lapparne på fjället, berättade hon. Godt hade hon haft det däruppe, men nu

ville hon vidare igen; hon sökte alltid efter honom — det visste han väl? Mor Milla hade sagt henne, att det lönade sig nog litet, men hon svarade att hon tänkte ej på hur mycket eller hur litet det lönade sig — hon ville bara se honom en gång till. Och så bad hon att få stanna där öfver natten, och klagade öfver att hon hade så ondt i bröstet. Nästa dag låg hon i feberyra och återkom aldrig till sans. »Fari, käre Fari, tack!» hade hon sagt en gång och strukit hunden, som aldrig lämnade henne, öfver hufvudet. Och innan presten hann komma, hade hon somnat af.

Mor Milla satt tyst en stund; skulle hon säga honom det? Därpå vände hon sig till Fredrik, som stod orörlig med hatten i hand och såg ned på marken, och sakta sade hon: »Innan Guri dog satte hon sig upp i sängen, såg klart framför sig och sade, »Fredrik var god. Himlafadern ser oss. Förlåt.» Och så hade de jordat henne med lingonriskransar på kistan, och mor Kongsvold hade sändt några af sina vackraste nejlikor — de, som stodo och blödde i fönstret. Grafven kunde han

se därefter på kyrkogården; den var så ny, att han fann den nog.

»Hvar är Fari?» frågade tattaren, utan att se upp.

»Det stackars hundkräket dog, det också. Inte ville det äta och inte ville det dricka, sedan Guri blef sjuk. Barnen gräfvde ner det däruppe i björkliden och satte qvistar ikring.»

»Jag kommer igen», sade Fredrik och gick. Han tog vägen öfver den gröna ängen, som nu började gå i gult och kom in under björkarne, där Guri önskat hvila med det mjukaste gräset öfver sig. Vinden vände bladen, de blefvo till silfver i solnedgången; det var ej sommar längre, det var höst. Björken, vårens unga skogsbrud, var nu vorden till höstens silfverbrud.

Tårarne runno utför tattarens kinder; han snyftade som ett barn, nu då ingen kunde höra honom, och hade Fari kunnat krypa upp ur jorden hade han nog för första gången slickat honom på hand. Hundens graf fann han och ref upp några blad, som lyste i rött och gult och strödde öfver

den; själf satte han sig där bredvid. Han kände sig så underlig till mods.

Hvar fanns hon nu, den trogna Fjäll Guri, som då hon en gång sett honom, sedan ej såg något annat i världen? Så länge han visste, att hon lefde, hade han, om också omedvetet, känt sitt eget värde; det var som ginge han och bure inom sig på en dyrbar skatt, som han hade att göra rik med, när det så skulle behaga honom. Nu hade han på en gång blifvit så förunderligt fattig, stackare, och det just, som han tänkt ut hur bra han skulle ställa allt — Guris döttrar kunde taga hand om honom, då han blef gammal, ty de hade väl något af samma arten i sig som modern — och hur han nu höll af henne, just därför att hon varit här så länge och hade böjd rygg och icke så långt igen. Och så hade hon redan gått sin väg, gått från honom för alltid, utan att han fått säga ens ett ord till tack och farväl! Och hvar hon nu än funnes, så stod icke *han* längre för henne som det enda; nej han kände hur han måste blifvit liten och ful — kanske försvunnit alldeles

— och han frös invärtes. Små tjenster, som hon gjort honom och hvilka han aldrig tänkt på förut, tågade nu förbi hans inre syn — det var hennes likfölje —; och det djupa bruna ögat blickade mot honom med ett själförgätande tålamods hela styrka.

Qvällens skuggor kommo; långa, tysta. Det spotska draget kring tattarens mun föddes på nytt till spe öfver honom själf; det blef bittrare än förr, men det skrämde icke längre. Nu var han mer hemlös än någonsin under det vida fästet, som var det enda tak, han kunde kalla sitt, och som tillika var allas.

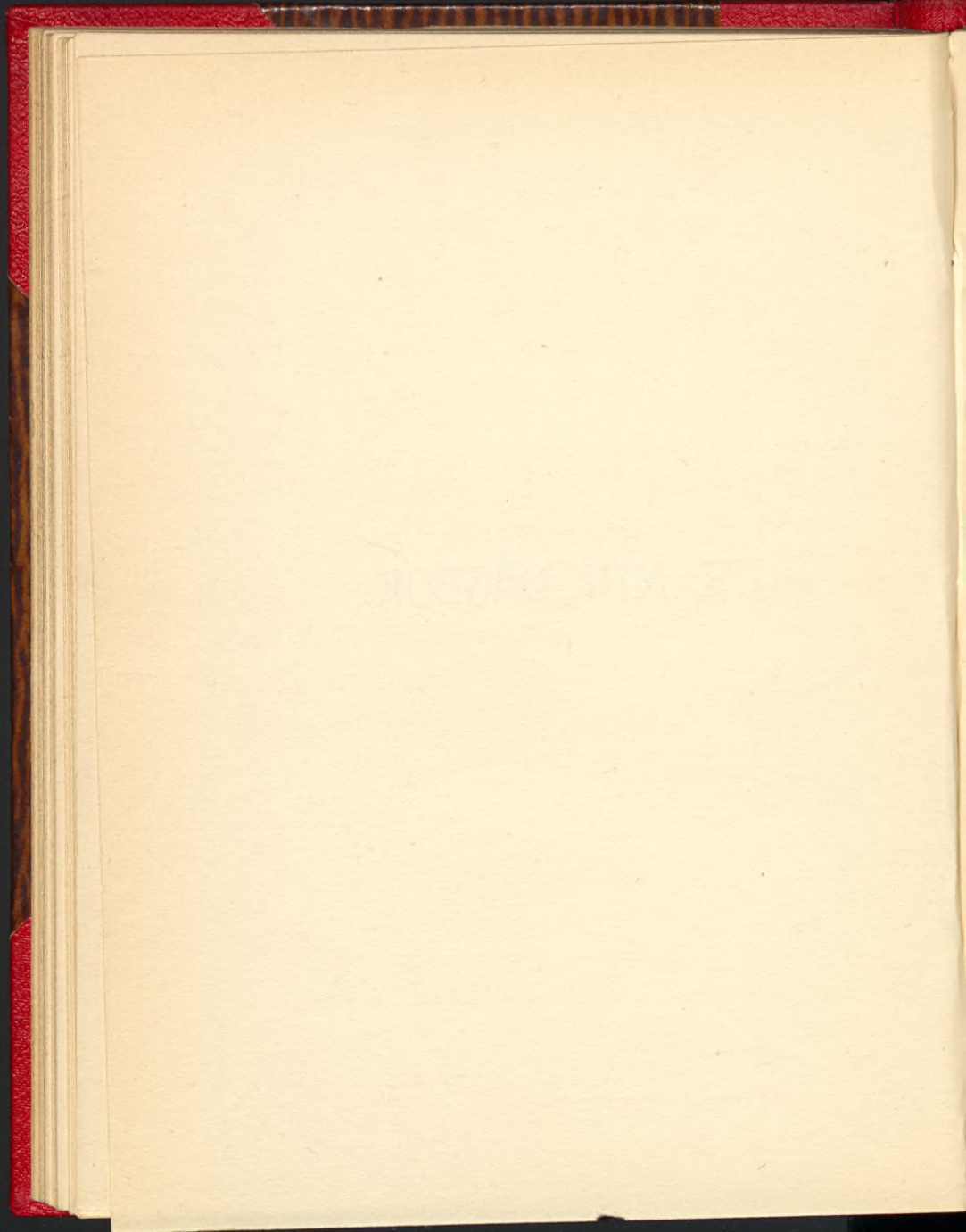
Ned till kyrkogården ville han gå, och ett hvitt kors skulle stå på hennes graf; presten själf skulle skrifva dit något om evigheten och om jordelivets uselhet.

Sedan dess har man sett Fante-Fredrik vandra kring ensam med sitt metspö och sin fiol, och man säger, att han är mildare till sinnes än förr.

UR MIN DAGBOK.

Ögonblicksintryck från Nordland 1894.

Ombord »Kong Carl» från Trondhjem till Tromsö.

Då polarcirkeln passerats. Juni 16.

Fjällen spetsa sig mot den klara himlen, de se ut som de hopslagna vingarne af en jättelik mörkrets engel, af en fallen Beelzebub. Bakom sträcker sig snöbräens hvita linie ut i oändlighet likt en evig försoning bak järnhård förbrytelse.

* * *

Mellan hviskningen om det, som kanske aldrig varit och aningen om det, som kanske aldrig kom-

mer, ligger *förtrollningen* af det, som *är*. Den känsla som säger — det är, det är därborta bakom den djärfva klippan, intill hvilken du ser mossan smyga sig, ej i färg som nyslaget gräs eller grön som barrskogen, vi nyss lämnat, men varm som smaragden — bakom udden, som skjuter ut i hafvet och tecknar sig svart med den lilla kojan ytterst ute, där, långt borta vid det blånande berget, som reser sig likt ett massivt fästningstorn ur hafvet, lefver en värld i trolska färger med underbart lif. Ej en fésaga, men en verklighet. Ett rike, där feststämningen är hög, där glädjen ej rinner ned med qvällsolen eller dödas af regnet, där vinet inspirerar utan att hetsa, och jublet aldrig öfvergår i disharmoni — där hjälten icke dödar, och skönheten icke förleder. Och dock finnes allt där, allt, som kommer våra hjärtan att svälla af beundran och fröjd.

Är det tonerna därifrån, som föras hit med aftonvinden? Nej, det är blott vinden själf — intet ljud når oss därifrån. Vi känna att det är, att det är — nära oss, lefvande, verkligt — och dock veta

vi, att styra vi vår farkost dit, så har det flytt därifrån, sätta vi vår fot i land på den förtrollade ön så är det ej där längre — det *var* en gång!

Öfver klippkedjan, där åren med vattendroparne ristat sina oläsliga hieroglyfer i otaliga remnor och linier på kors och tvärs, drager sig ett tunnt kläde af mossa likt tiden, då hon fäller glömskans flor öfver det, som af föregående människoöden en gång skrefs på den stora taflan, jordklotet. Hon skyler det, som kunde ha kommit oss att ana det organiska sammanhanget, och lämnar oss blott konturerna. Hvarför skämdes Eva och Adam i paradiset öfver sin nakenhet?

Bodö. 16—17 Juli.

(Från en höjd). Framför oss en djärft men harmoniskt tecknad ö med en raggig topp till höger, en till venster, en i midten. Blåbärsblå aftecknar sig ön mot den arktiska midnattshimlen,

en tron med palankin af de härligaste skyar i rosenrödt, violätt och bländande grönt.

Längs halfva horisonten sträcker sig en blott på några ställen afbruten klippkedja, taggig och blå äfven den i blåklockans ljusa, genomskinliga färgton och i stålets beskuggade blå. Bakom oss, långt borta mot horisontens andra halfva i vester, resa sig höga snöberg med glänsande hvita bräer och ett flor af nattlig dimma viradt kring sina stolta toppar.

Vi sitta i afvaktan: klockan är tolf. Det är ej länge sedan solen rann ned bak Lofotsöarne. Hon har lämnat regionerna ofvan polarcirkeln i det klaraste dagsljus, och som löfte på att hon strax kommer igen, sväfva skyar dallrande i gult och rosigt guld mot en förtrollande ljusgrön bakgrund. Öfver dessa skyar glider ett långsträckt smalt moln i det rikaste violätt; det tecknar sig som en gigantisk, från himlarne nedstörtad afgudabild.

Småningom lysas den undre kanten upp af en jämn, klar strimma i guldgult. Man blir allt mer spänd i sin förväntan. — — — — —

Där, hvar klippökedjan öppnar sitt led mot öster, sprider sig plötsligt en klar rodnad, som öfver brudens ansigte, då hon mottager morgongåfvan. Glänsande, som smält järn, då det rinner fram ur ugnen, själflysande, klar, härlig kastar solen sin första starka stråle ut mellan bergen och höjer sig majestätiskt med växlande konturer. Den ter sig som ett bländande fluidum, det där har svårt hålla sig inom gifna gränser vid lyftandet upp i höjden på sitt triumftåg mot zenith. Men ej en droppe af den i ljusstrålar dallrande vätskan flyter ut i morgonrodnaden.

— — — — —

Vi äro åter nere och i båten. Ett par timmar till, och naturen visar oss ånyo ett af sina praktfullaste skönhetsprof.

Solen har stigit högre upp på himlen och sveper sig i skyar af det starkaste guld; men till våra ögons förvåning, i hafvet, i vågorna, som mjukt med afrundade rörelser squalpa fram i morgonbrisen, gjuter den långa, breda pelare i det lju-

saste silfver. Det är som en apotheos öfver de båda metallerna.

Det susar genom vattnet, och då vi kasta en blick ned från relingen, se vi något liknande ett svärd, som hviner genom böljorna. Det är tumlare, en, två — flere, hvilka med blixtsnabba rörelser dyka ned under båten och skjuta fram som pilar framför oss, rakt fram och på sidan i de skarpaste vinklar. De hålla på en stund, så försvinna de. Det är, som om ville de ha sagt oss »Detta för att visa er, att våra fenor äro något annat än era ångpannor» eller kort och godt »Ha ni sett på f—n?»

Vestfjorden. 17—18 Juli.

Man kan se hela tio mil i omkrets.

I vester — höga åsar i en klar mellanblå färg-ton, för halfslutna ögon simma de i upplöst kobolt. Bakom smälter den sjunkande solen skyarne i de finaste skiftningar af rödt och gult, purpur och guld.

Där den yttersta åsen med en brant linie slutar i hafvet, reser sig en låg, långsträckt holme i

stark skugga mot en jämn, orangegul bakgrund. Bortom denna, rakt framför oss vidtager en lång sträcka klippor med rena linier, som brytas af rag-giga toppar, allt i den otroligaste belysning af lilas med en sky af guldstoff öfver sig, hvilket stoff på en af bergets tinnar koncentrerar sig i matt, massivt guld.

Den lugna vattenytan visar sig vid foten af dessa sagoberg i blågrön festbelysning, sådan som föregående seklets målare älskade att framställa med sprutande delfiner och frodiga gudinnor, men en dylik effekt uppnådde de visst aldrig. Andra gudar äro här med i spelet, Heimdall, som står på bron Bifrost, vet, hur han skall rikta ljusstrålarne därifrån öfver jordklotet!

Där de sista violätta klipporna förtonat sig mot horisonten, länka sig andra i djupare färger och bilda en storartad amfiteater mot öster.

Nära oss, i förgrunden reser sig ett imponerande berg likt en af de äldsta pyramiderna, som förlorat sin topp och börjar utbyta sin koniska form mot en rundare. Gruset, som rasar utmed

dess sidor, gör påminnelsen än mer slående. Vid dess fot ligga några hus; reflexen, som fönstren kasta tillbaka i de horisontelt lysande solstrålarne, är så stark, att flera af de små rutorna blixtra tillsammans i ett enda stort hvitt ljus.

Två svarta korpar klippa i skarp fart mot solriket därborta; några blaserade hvita fiskmåsar flaxa inåt land.

Klockan är tolf — solen står rund, bländande vid synranden och sjunker långsamt under ett tungt täcke af mörka gråviolätta moln. Hon kastar en bred guldpelare i de azurblå böljorna; så småningom upplöser den sig i stora guldmynnt, som dansa på vågorna.

Mosjön 17 Juli. (10 e. m.)

Båten ankrar i en trängre fjord; här skola många stiga af, och varor tillföras. Fiskläget med alla sina små hus visar sig på något afstånd vid fjällets fot på sin flata, gröna landtunga; vattnet har småningom vikit undan för att gifva mänskorna litet rum.

Nordlandsbåtarne dansa kring ångaren — så vackra de äro! Långsträckta med smäcker, elegant byggning, hög för- och akterstäf och målade i liffulla, fängslande färger, skära de fram genom vattnet med skarp fart och påminna om »ældgamle, gravlagte Dage», då nordbon korsade böljorna med sköld och svärd för att härja och bränna, för att grundlägga nya välden och bortföra rika byten.

Nu komma dessa båtar i olika ärenden. En t. ex. för att hämta en gammal engelsk lord, hans milda sidenklädda lady och alla hans fiskredskap. Man skulle fundera öfver deras fortsatta existens i dessa trakter med *römmegröd* och *örret* till daglig kost, om ögat ej lugnades vid åsynen af otaliga bleckdosor med konserver.

En annan gungar fram med vackra unga flickor i glada sommardräkter och rodde af ett par studenter — de se inte ledsna ut, inte! De ha kommit för att hämta sin lille bror från skolan i Trondhjem och styra nu bort mot en stor vacker villa, som ligger på en höjd. Vore det natt, skulle den

stråla ut öfver fjorden med elektriskt ljus likt ett fépalats.

Och så den här breda, bastanta femroddaren, som skall hemföra en del arbetsfolk och oräkneliga påsar och kistor. Den sjunker allt djupare ned i vattnet, kaptenen ropar, att nu kan det vara nog, men nordlänningen låter sig »af intet forstyrre», den ene efter den andre hoppar fortfarande ned från mellandäcket, och röda, gröna, gredelina kistor vältra fram i outtömlighet. Man står och undrar hur det skall gå, men i väg bär det, och ve den, som gör några oförsiktiga rörelser. Men sjunga och skratta, det våga de! Det låter så friskt öfver vattnet.

Harstad. 18 Juli. (Klockan ett på natten.)

Här ha vi ett af de stora fisklägen, hvilka med tiden blifvit köpingar, och som öfverraska oss med sin kultur uppe i de nordliga fjordarne bland de vilda fjällen. Några villor i gammal-ny norsk stil gifva stället en viss fashionabel anstrykning.

Modehandlare med fiffiga tyger draperade i fönstren och diversehandlare med koketta glasvaror; inga luckor, inga nedrullade gardiner i den ljusa sommarnatten. Man frestas gå in och köpa; vrider om handtaget på dörren — men den är läst, och ingen är därinne. Det är som en förtrollad stad.

Alla »Kong Carls» passagerare ha gått i land. De bestå mest af amerikanare, som kommit hit för att beundra eller af engelsmän, som kommit för att »take sketches» eller fiska — allt med större och mindre framgång. Och så några tyskar, som hvila sig efter exercis och studier och som alltid sitta i fören för att få riktig valuta af sceneriet.

Ett af stället's sevärdigheter är en liten nybyggd katolsk kyrka med sitt hvita kors på en höjd. Jag klifver upp på en stege och tittar in. En gammal pittoresk kopparlampa med sin matta låga inom rödt glas hänger i taket; den ser ut som om den kunde varit med om att på deras tid tränga ut hednagudarnes facklor, och nu har den eröfrat en liten terräng häruppe öfver de lutherska kronljusen.

Tromsö. Juli 18.

Staden ligger så godt inbäddad vid fjorden mellan alla de höga fjällar, hvilka omsluta det i en ring. Med sina »lune» små trähus och sina gammalmodiga, rykande skorstenar står han mot den omgivande naturen i samma harmoni, som äggen stå mot reden.

Juli 20.

Jag såg en nordlandets dotter. Hon var född af vår och midnattsol, och ögonen hade fått färg af bergen, långt, långt borta.

På hennes hembygd föll dagens sommarsol, den lekte i hennes sons ljusa lockar, då hon såg ut öfver fjorden mot bergen, som blånade i fjärran och hägrade om en ny vår — långt, långt borta.

Ulfssjorden. Juli 25.

Dimman lägrar sig öfver fjälltopparne, nästlar sig in mellan dem liksom för att dölja de stora vidderna bakom. Så godt är det, vi kunna ju då

inbilla oss, att där finnes så mycket mer, än hvad verkligheten bjuder — att jättarne sitta och hålla ting i en domarering däruppe och hålla råd öfver det, som vi aldrig få veta.

Båten ångar allt närmare bergåsar med karga, kantiga former och knappast någon växtlighet. I dalförena ligga isbräer i ett dödt, blåaktigt ljus. Grus glider nedför sluttningarne i en kall, grågrön belysning.

En bitande frisk vind slår oss till mötes. Det är som en hälsning från urtidens morgon, då naturen ännu ej fullt vaknat och iklädt sig sin skrud. — Och vi undra halft om vi ej begå en indiskretion i att komma den så nära in på lifvet.

Båten går vidare. Tre hvita fiskmåsar framför oss bilda liksom en ljusning i luften mot de höga gröna backarne. Några uppflygande ejdrar ro med sina stora vingar öfver vattnet i hvar sin riktning och bilda långa strömfåror efter sig.

Ett högt, vackert formadt berg i mjuk, blå belysning med bruna skuggor, reser sig i förgrunden. Dimma ligger öfver toppen.

Bakom reser sig ett ännu högre i bizarra men väl afvägda linier: det ser så nära ut i storlek, så aflägsset i sin luftiga färgton.

I dalföret till venster skymta nya landskap och en grön landrensa ligger nere vid strand. Är där blommor?

Det är, som sloge en varmare luft oss till mötes därifrån, och synen framför oss ter sig som det förlofvade landet, dit allt medvetet lif längtade, som vaknat vid isbräen i tidernas morgon.

Mot Tjosen.

Dimman sveper sig i tätare och tunnare lager längs hela synvidden. Solen försöker tränga sig fram, men lyckas blott sprida ett isigt, citrongult ljus öfver snöbräerna och bakgrundens blåa berg.

Här ser fjället ut som en gammal fästningsmur, som håller på att rasa, med sitt grus och sina gråa, remnade stenmassor.

Längre fram bildar den blå isen en verklig jättelyra på den hvita snön. Den är så illusoriskt verklig, att den tyckes tala till oss sålunda, »med mig skulle naturen här besjungas, tag upp mig och spela på mig, vill du tolka det, som bor i en Nordlandsfjord!»

Och vi se hur en kämpaskickelse tager den upp, sätter den mot sitt knä och börjar spela — klara mäktiga toner med en klagande efterklang som af vågsvall mot isberg. Men blott några ögonblick, ty äfven kämpens fingrar stelna vid beröringen af is — och lyran faller tillbaka i snön.

— — — — —

Tjosen.

Båten glider fram mellan fjällen i en smal fjord. Till venster sluttar berget ned mot vattnet i gröna gräsmattor, hvilka sträcka sig ända ut till oss, ty den klaraste sommargröna färg speglar sig i det klaraste vatten. Dagen vid bergets fot framstår så mycket ljusare, då det är mulet vid krönet.

Lyngen.

En äkta lapp från fjällen stod och såg på oss med den långt inifrån kommande, sluga blicken, som förråder ett naturfolks instinkt. Han var välväxt och högrest, hans dräkt var pittoresk och färgrik. Hans ögon sade mycket — men jag förstår icke lappska. Dock kunde jag förstå, att han läst i naturens bok, och att han visste det, hvarmed han kunde slå oss på fingrarne.

Han påminde mig om Österlandet.

Maalsefven. Juli 26.

Det är hög fest i naturen, det tala de om, ormbunkarne, då de lysa på långt håll med solstrålar genom hvarje ljusgrön fiber, det tala de om, blommorna, de höga, röda, som stå likt tända ljus på en taffel. Elfven slingrar sig i silfrigt ljusblått mot bergen, bergen resa sig i blått mot den blå himlen. Allt smälter samman i himmelsblått som en bröllopsång i dur.

— — — — —

Från Moen till Fossmoen. Juli 29.

Öfver trädrötter, genom snår, öfver myrar går den backiga vägen genom skogen. Där uppe på kullen, öfver hvilken vi skola fram, dallra asplöfven på afstånd mot en himmel, lysande ljusgrå; de löfven äro det, som sqvallra om för Askeladden, hvar prinsessan finnes.

Ormbunkar trifvas här i öfverflöd, det är som kastade de ett grönt ljus under trädens skugga och inbjuda att beträda så lockande en stig, som går mellan dem — till det Soria Moria slott, som man aldrig finner.

Ombord »Sirius» från Tromsö till Trondhjem.

Riisvær. Aug. 2.

Underligt formade fjäll resa sig högt mot synranden. En af dem ser ut som en jättekatafalk, som en storslagen kungagraf från gamla dagar.

Nordlandska »jækter» med sina på tvärs satta, af ålder brukade segel i de varmaste skiftningar af rödbrunt, ligga lägrade rundt omkring i den lilla

hamnen. Fjällen å ömse sidor bilda effektfulla perspektiv i olika dagrar, liksom anordnade för en stor operascen; och så som de framstå, förtona och lämna luft emellan sig, göra de intrycket af stora proportioner och vidt rum så mäktigt som möjligt.

En hörsal för »sferernas harmoni!»

Svolvær. Aug. 4.

I vid omkrets sträcker sig skärgården; som stora förstenade blomsterkalkar, skiftande i blåa toner, ligger den i hafvet, eller se bergen ut, från fot till krön, som topparne af omätligt höga fjäll, hvilka sticka upp hufvudet ofvan vattnet efter syndafloden.

En klippa reser sig gråviolätt framför de blå — man ser hur nakna människokroppar krampaktigt haka sig fast vid den till det sista.

Det är en härlig söndagsmorgon. Vi taga en båt och bege oss af till Kabelvaag, som ligger på en annan ö. Där ha vi ett stycke att gå på landsvägen.

Vattnet glänsar ute på fjorden som en enda stor väslipad diamant. Framför det blåa äfventyrlandet midt emot — Inlandets långa fantastiska bergskedja — lägrar sig den närmaste skärgården, med sitt jordlager, i mjuka former och mörkbrun ton; luften är så genomskinlig att hvarje djup, ren färg blir förklarad.

Vi stå framför tvenne nästan parallellt löpande murar af skär i fjordviken. Mellan dem glänsar vattnet som stenkol, — små böljor dansa i solskenet öfver en mörk botten — men hitom den närmaste ligger det i klart, genomskinligt blågrönt. En liten sjö för svarta och en för hvita svanor.

Och så vända vi våra ögon bort från diamant och stenkol och hvila dem där, hvar hafvet i sin söndagsdvala blott matt återspeglar himlen.

— — — — —

Himlen är ljus turkos, men hafvet är blåare. Kabelvaag ligger inom en stor ring af fjäll, som i sin ena halfkrets omsluter fjorden, den där skymtar fram här och där mellan åsarne.

Det stora fiskläget är pittoreskt, dess långa smala inloppshamn med kaj och regelräta stentrappor imponerar genom sin »civilisation» och får dessutom en originell prägel genom alla de vackra båtarnas i olika färger och storlekar. Somliga likna pråmar med i aktern uppbyggda skjul, genom hvars besynnerliga gamla fönster man skulle vilja blicka in i Nordlandsmystiken och se »Draugen» sitta med skepparen på bänken därinne i pipröken vid ölbägaren, köpsläende om hans fattiga själ.

Kabelvaag börjar att arta sig till stad. »Logis för Reisende» står skrifvet utanpå ett stort nytt hus af tjärstruket timmer, något snedt och vindt och skrangligt i fogningarna men med stora spegelglasrutor. Hvad som bjudes på i Kabelvaag kan godt visas fram — tyckes den stora fönsteröppningen säga — och spegelglasrutan får finna sig häri och släppa in ljus, liksom stode hon i London eller Paris.

På något afstånd ligger kyrkogården vid landsvägen. Den är förtjusande! Renfangan sprider sitt guld öfver grafvarne, och herakleerna, dessa

härliga plantor, som påminna om sjöbotten och hafsjungfrur, breda sina stora blad ut mot himlen.

Inne i kyrkan hänga taflor ända sedan 1600 talet. Belzazars fest med »Mene, Mene Tekel» på väggen; herrar och damer i hvita peruker och full rococo njuta den olofliga vällusten. Familjeporträtter — man och hustru. Den förste ser ut som en sträng herre; vår Herres tjänare, som också har en dräng. Hon styf och nystärkt med händerna på magen i högtidlig andakt — qvinnan skall vara mannen underdånig, det faller af sig själf! Dessutom måste hvarje punkt och prick af den lag, som enligt Guds ord och gammalt godt skick råder öfver hus och hem till sista bokstafven fullgöras! Hon kom ej därut, förrän hon betalt den yttersta skärfven, det sade munnen — och ögonen. Sälla äro de döde, som hvila i ro! Se på solskenet därute på kyrkogården, det myser öfver grafvarne och leker bland blommorna! Hvad det är ljust därute mot härinne!

Dygdädla fru Margaretha, eller hvad där än står skrifvet i stora hvita bokstäfver på den svarta

bakgrunden med sitt Anno Domini — hvad jag
unnar dig att ha kommit ut ur styfkjolar och stärkta
kragar, ut på den soliga kyrkogården!

Svolvær om aftonen.

I kväll spöka fjällen i djupblått mot himlen
i vester. Bakom dem har solen ställt till eldsvåda
med svafvelrök bland molnen. Det ser ondske-
fullt ut — men det gör sig bra. Ja, hur ginge
det med dramatiken och effekterna utan ett lurande
återsken från helvetets eld?

Aug. 5.

Luften ute i naturen en rik solskensdag med
frisk bris är alltid full af feststämning. Den är där
— grip den!

Är icke festen just nu, så har den varit, och
så kommer den igen; minnet om den flyter sam-

man med förebudet, ty naturens grundlagar äro evigt de samma, och lifsglädjen evigt ung.

Ombord »Sirius» (närmre Trondhjem) Aug. 6.

Bergskedjan står skifferblå mot en pastellblå himmel. Grått i blått.

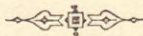
Sjögräset breder mjuka gröna mattor ut i vattnets perlemor, där båtarne — ett vackert vikingaminne i kornblått och grönt och gult — ligga förtöjda nära land och hvila ut innan höststormarne. Höga, röda sjöbodar spatsera på stolpar ned i viken.

En ovanligt fridfull afton! Ej berusande vacker, ej aningsfull, men ljuft påminnande, lik en enkel folkvisemelodi.

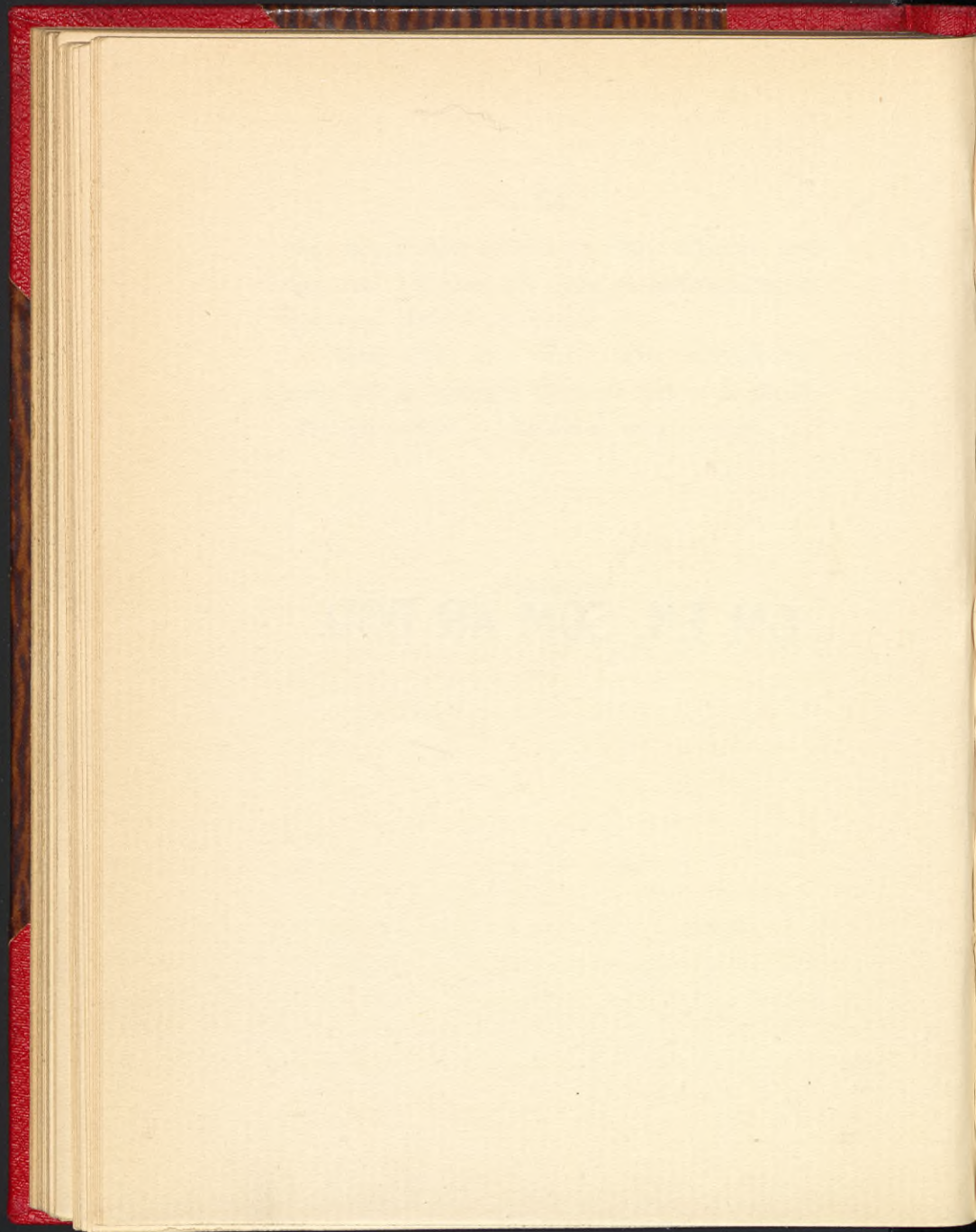
— — — — —
Nu faller natten på. Himlen har blifvit så underligt drömlik. Nu komma aningarne! Fjällkedjan framför oss ligger i syrenblommans fina färgtoner med några glänsande hvita snöfläckar; den står som en mystisk förgård till ett hemligt

rike, och fjorden sträcker sig starkt blånande mot dess fot. Närmare oss lyser på himlahalvvet en stor, lugn planet i det klaraste guld.

Båten glider fram med ett sakta, ihållande brusande likt en vaggsång bjudande tystnad åt allt lif.
»Frid på jorden — mänskorna en god vilja!»

OM EN, SOM ÄR DÖD.

»Af lifvets morgondrömmar
Han byggde en vimplad slup
Att segla i glitterströmmar
Hän öfver de vida djup.»

Viktor Rydberg.

På vägen upp till Tromsø den 18:de Juli stannade båten i Svolvær en timme; den gled in i glänsande solskensväder. Jag hade ett ärende i land och ropade an en »flötmand». Denne omtalade att det i dag varit begrafning på holmen därborta; Gunnar Berg hade invigt det åt honom uppförda grafkapellet. Hans lik hade förts från Berlin, där han dog sistlidne »lille Juleaften.» Alla voro så »glada i honom», berättade roddkarlen på sin fulltoniga nordländska; han var så »overhændig», han var så god, och en så käck och vacker karl! Tio kistor hade kommit fulla med kransar! Två eller tre prester hade förrättat jordfästningen. Och så var det ju det, att han var så makalöst snäll mot den fattige! Vägen

från handen till fickan var aldrig lång, och pungen aldrig tom för den, som behöfde något. Och så skulle han dö — bara 30 år gammal!

Roddkarlens berättelse fånglade mig, den döde fick lif; jag såg honom i ljuset af fattigmanss saknad, af vänners kärlek, af de mångas beundran.

»Styr till holmen», sade jag.

Telefonrådarne gå öfver den lilla ön, det sjunger i dem — en hel koncert. De tolkade det, som låg i luften, i den klara sommardagsluften med de friska hafsbrisarne. Och de sjöngo:

»Det som gjorde mig till hvad jag egentligen var, till hvad jag är, det är icke dödt, det lefver med än medvetnare lif än någonsin. Det lefver och det jublar nu, då de stänga in mitt stoft i grafhvalfvet. Och detta budet sänder jag ut i världen till dem, som kunna höra det: verka medan dagen är! Hållen lifvets lampa tänd, I alle, som fått ansvaret, hjälpen att visa vägen, I alle, som fått målet i sigte. Det är ej på dagarnes mängd, det beror, ej heller på mängden af arbetsalster, utan på halten af det, som man tager och gifver.

Det skönhetslif, som bodde inom mig, och det som bodde utom mig, försökte jag tolka och gifva form, gå du och gör sammaledes, du som kan, gån och gören det, I alle, i den sannt sköna konstens frimurartjenst. Och då en af oss faller — må de andra med spända muskler hålla fanan uppe. Jag är icke död, jag lefver såsom I, fastän I icke kunnen följa mig.»

I början af augusti återkom jag till Svolve, och nu skall jag gå att berätta hvad solstrålarne, hans fädernebygd och en mild stämma vidare sade mig om honom. —

Han måste själf varit som naturen här, öppen, med inblick till intressanta, i harmoniska färger skiftande, i fantastiska former lockande fjordlandskap. Hafvet, som alltid ger grundprägeln till detta landskap, var hans obegränsade sympati för allt lefvande, klipporna hans stora anlag och outtröttliga arbetskraft.

Det säregna, genialiska och hjärtevinnande i hela hans personlighet tolkas bäst af solskenet i de

små vågorna mellan holmarne och af de underbara belysningarna bland fjällen.

Blommorna trifvas visst bra, och fåglarne hoppa visst gärna kring på Gunnarsholmen.

* * *

Han visste nog, att han skulle dö.

Kräftväxten i benet utvecklades så småningom, och det var blott under de sista åren, som det började se allvarsamt ut. För resten var han ju så sund och kraftig — hög och skulderbred — en verklig atlet. Man har svårt tänka sig, att den lilla giftknölen skulle sprida sin dödsbringande saft och fälla det stolta trädet.

Då han sista gången reste från sitt hem, kom han in till sin mor fyra gånger om morgonen för att säga henne farväl. »Jag har ju aldrig rönt annat än kärlek af dig», sade han; »tack för allt.» Hon hörde, hur han grät därutanför.

Det var i Trondhjem hösten 93, som benet amputerades, och det tog en halftimme, innan kloroformen verkade på den starke mannen. Då modern efter operationen kom fram till hans säng, satte

han sig upp och sade gladt: »Nu är jag frisk igen; vill du se på stumpen?»

Vänner drogo sig för att besöka den lemlästade atleten, väl vetande hvilken vikt han lade på fysisk utbildning och styrka. Men hvad fingo de se? Gunnar Berg lifligare och käckare än någonsin, där han låg.

»Har Gud tagit benet från mig, ger han mig vä någotannatigen», sade han, och »jag behöfde väl detta!»

Den andliga verklighet, som hans intuitiva fantasi skymtade, och hans skönhetssinne omfattade, behöll han i sitt hjärta med barnets tro, ty han hade ett barnasinne.

Gunnar Bergs atelier ligger på samma holme, som hans fädernehem. Det är ett litet rödt hus med vitkantade gluggar och fönster och ett fyrkantigt torn, som ser vida omkring. Ingångsdörren är hög och smal och vittnar om den norska folkfantasiens, som alltid gör uppror mot regelräta linier. Den hvita emaljplåt, hvilken bär hans namn, har delvis blifvit krossad — man kan knappast tänka sig, att en omild hand gjort det. Ödets lek!

Byggnaden har ett enda rum, högt i taket med stora fönster, och en glugg, som öppnar sig oförmodadt i väggen och visar den härligaste tafla af fjorden med Grundstadklipporna och närmast Gunnarsholmen med bryggan, som leder dit.

Öfver gluggen hänger hans porträtt med en vissnad krans och en böjd lagerqvist i silfver. Vacker var han, med fint tecknade drag, svart hår, som lockade sig vid tinningarne, och ögon, som vid växlande stämningar likt hafvet öfvergingo i ljusare och mörkare blått ända till svart. »Ty han var ju stämningsmänska allt igenom.»

Dessa ögon blickade ut i världen med den skapande tankens mannablick, och barnets ljusa glädje och godhet. Det var sol i dem. Nu ser han leende ut öfver ateliern liksom för att välkomna alla, som träda in, och hvart vi gå följa oss hans ögon. Men komma vi nära bilden, se vi att leendet är beslöjadt, och att vemod ligger öfver pannan.

Under det att hans holme bereddes för att emottaga honom, stod hans kista här flera veckor bland alla de glada färgerna.

Den tafla, som först möter vår blick, är en grupp nordländska »jækter» med seglen uppe mot en bakgrund af fjäll. Det är en friskt kall vinterdag, och en viss klarhet ligger i luften, trots det att stämningen gifves af en tjock snö-yr, som börjar hvirfla fram öfver fjället ned mot båtarne. Hela atmosfären fylles liksom omärkligt af snö, snö som faller tätt och obönhörligt. Några klara, flaskgröna isstycken flyta i förgrunden. Båtarne stå så stilla, liksom underkastade ett oundvikligt öde.

Mer och mindre afslutade taflor och utkast i liknande genre titta fram öfverallt; af hans fullbordade alster finnes blott ett fåtal här. Det var mest i Tyskland, som han exponerade, och där stod han i högt anseende som konstnär.

Nordlandsbåten se vi i alla former och färger, i storm och stiltje, i gråväder och solsken. Den spelar en stor roll i Gunnar Bergs taflor, ty han omfattade den med synnerlig förkärlek, och ett vackrare staffage på sjön får man leta efter.

En solid jakt arbetar sig fram öfver dynin-garna — regnstämning; kall, realistisk belysning,

berg och vatten och båt igen utan himmel. Man känner, hur råkallt det är i luften, vädrar lukten af tjära och fisk — bara prosa — och tycker sig själf sitta på däck och frysa.

* * *

Vi behöfva ej se oss länge om i ateliern för att förstå, hur målaren älskade att framställa lifvet »där Nord», just om vintern. Här träder den fram, nordlandsfiskarens kamp mot en majestätisk natur, som fordrar mycket tålmod, mången hård försakelse, men som också kan rikt belöna på sitt sätt. Se hur tätt båtarne glida intill hvarandra — snö och isiga vindar förena hvad soligare lefnadsförhållanden åtskilja, och de dystra, nakna klipporna bilda en talande bakgrund till det mänskof, som rör sig på den arm af världsoceanen, som smyger sig in mot Ultima Thule. Den inre naturens uthålliga motståndskraft står ansigte mot ansigte mot fordrande och obevekliga naturlagar och visar sig vara kampen vuxen.

»Flux over os hersker hin iskolde Pol,
Beliggend langt borte fra straal milden Sol
Med bister Planeters Aspecter»,

skrifver den gamle nordlandsbarden Peder Dass, hvilken man gärna citerar, då det blir tal om den af honom så varmt besjungna hembygden.

De låga, torftiga boningarna häruppe hålla mången hjälte och hjältinna, som törhända räkna det att ha vågat sitt lif under stormiga nätter på böljorna, för att rädda sin frände eller blott sin nästa, endast för en naturlig handräckning. Och hur många fiskarfamiljer kunna väl säga, att ej en eller fler af husets manliga medlemmar »blei» på sjön.*

»Man spørger en Fader, som Sønner har stor:
Hvor er dine Sønner? — De bleve ifjor»

Hvorfor, naar Saturnus Befaling gir ud,
At Jorden skall straffes med Hagel og Slud
Da ligger vi nærmest ved Handen

* »blef kvar». Gängse uttryck i Nordland för omkomna fiskare. Ibland försvinna hela båttag.

Tattaren och Hon.

Her flyder en Aare, her Tiljer og Vrag,
 Her Tofte, saa mange som Stene paa Tag,
 Her Kropper og Legemer døde.»

I ensamhet och mörker brottades Jakob med Israels Gud, men han släppte ej taget, innan han fått välsignelsen. Så är det med naturen, hon utdelar sina håfvor efter kamp, i ensamhet och i det fördolda, och efter den långa svarta vinternatten, »hvad vinteren andet end idelig nat», skiner ju midnattssolen.

»Tvert om, naar at Sol er i Tvillingens Hus
 Meddeler hun Landet et yndeligt Ljus.»

Man kan förstå att folket häruppe blir till det yttre något kärft och otillgängligt, men att dess sjäslif kan bli förunderligt naturligt, icke blott käckt utan äfven känsligt. Under dessa livsvillkor, i dessa isolerade trakter, hvad blir ej hemmet, hvad blir ej solstrålen, då han efter orkan och mörker bryter fram genom molnen öfver fjället? Han blir så mycket att han har anats, har »kännts i luften».

Man har kallat nordlänningen vidskeplig, och det kan väl så vara, men manne icke naturen också

har lärt honom att se och känna det, hvartill kulturen sunnanifrån ännu ej gifvit honom något lexikon?

* * *

Gunnar Berg var en äkta nordlänning. Han hade det inom sig, som glider öfver de fem sinnenas, så att säga, traditionella gränser och närmar sig det själsplan, där atmosferens klarhet gör det möjligt att se längre fram och vidare omkring än hvad blotta ögat kan återspegla.

Och hur han älskade hembygden och allt som hörde den till! Här vistades han alltid då han ej arbetade i Tyskland, och hit längtade han. En gång kunde han ej »holde det ud», och stod helt oväntadt en vacker dag på hemmets tröskel. Öfver dörren hänger ett större utkast af en mängd fiskarebåtar, hvilka samlats i en Lofotshamn efter de stora fångsterna på senvintern. Då kan det gå muntert till häruppe! Allt hvad som finnes af lif, lustighet och godt humör vaknar upp och samlas vid hamnarna — d. v. s. omkring dem, som kunna köpa och sälja.

Hans Eng og hans Ager, hans Avel og Plog,
 Det hænger altsammen på eneste Krog,
 Naar Fiskene lyster at bide;
 Hvis ikke, da stiger han sulten i Seng». —

Men *hvis* han kommer hem med välbehållen och fullt lastad skuta efter ett godt fiske, då slår han »galoscherna i taket», ty torsk och flundra och andra hafvets skatter ha förvandlats till lumpet mynt, och myntet till det, som bränner och jäser och bubblar, och den väderbitne fiskaren flyttas in i lycksaliga drömmar om guld och gröna skogar och låter en väl bräddad bågare gå laget rundt — ty nordlänningen är frikostig.

Här borta i hörnet kan man länge stå och förlora sig i allehanda fantasier. Omgifven af marinutkast, se vi en liten kyrkogård under fjällen en tidig vintermorgon: En liten kyrka, en stengärdesgård, några kors. Det är kallt, men ofvan fjället bryter morgonsolen sig fram. Belysningen är sparsam, så sparsam, att man i början ej lägger märke till den, men har man en gång upptäckt den, ser man den sedan först.

Här släpa några fiskare i regnväder en svart kista upp på land, och där ligger i månsken en båt sjunken i sanden med blott den höga för- och akterstäfven synliga.

Men se på de här båtarne, som dansa i hög sjö i solskenet! Man ser blott förstäfven, som höjer sig på vågberget, och kraftiga stående gestalter. Vattnet sprutar hagelkorn och hvita gnistor ur skummet, som yr om fören; de kappas om hvarandra — hej en sådan fart! Det brusar och sjuder och talar om mannamod, om ungdom och skönhet. Denna bit målades kort efter att benet blifvit af-taget.

Flera utkast med norrsken framsticka bjärt genom den starka gröna lysmaskfärg, som ringlar sig mot natthimmeln. En skidlöpare glider nedför sluttningen, små hus i dalen med ljus i fönstren locka honom från norrsken och friluftslif till spiselvärme och hemtrefnad. Här åter se vi män, de där krampaktigt hålla sig fast vid kölen af kullstjälpta nordlandsbåtar; sålunda kunna de få drifva timvis, tills de få hjälp eller komma på rätt köl igen.

Och dessa småbitar med »klassiska» böljor i ett ömtåligt skiftande bleu de prusse, ett blått, som skvallrar om en hel sagovärld och påminner om Viktor Rydbergs (för att fortsätta inledningsversen):

»Han byggde med ifrigt sinne,
Ty vågens sorl vid strand
Förtalde så månet minne
Från fjärran underland.»

Och i örat leka vemodigt lockande toner i stigande och fallande cadenser — likt böljegång.

Hvilket lugn där är öfver hans aftonstämningar, då Lofotstinden ligger badad i växlande rosa, gula och violätta belysningar, och de stora ångbåtarna med sin tungt hvirflande rök glida in mot Svolveær! Och långt ute på hafvet, där vi ej längre följas af något från land, har han ofta låtit solen sjunka röd och strålande med guldglans öfver horisont och ocean.

Utkast med figurer finnas äfven här och hvar, fiskarn, som han står och går. Och stugorna — med hvilken innerlighet i uppfattningen är ej hvarje detalj målad?

Under taklisten hänger en rad karaktäristiska studiehufvuden sedan läroåren i Düsseldorf; hvarje ansigte har något att säga om sin historia. Men den där dödingen — han måste vara norrman. Ja, mycket riktigt. En dag hade han kommit hitåt sjuk och utsvulten, och så hade han dött i stugan därnere. »Hur kunde du ha lust, Gunnar, att måla det hemska liket?» — »Åjo — jag kände honom ju så väl!»

Den nedre delen af ateliern, med sina hyllor och uppspikade föremål af allehanda art förråder många små drag i den bortgångnes karaktär. Bland böckerna — ingen modern litteratur, hvarken poesi eller prosa, utan föråldrade lexika, latin och andra, samt Robinson Crusoe med flera reminiscenser i den stilen från gosseåren. Kanske hade han nog diktning inom sig själf och hade väl ej tid att läsa annan än den, som stod skrifven i livvets bok, i det lefvande lifvet rundt omkring honom.

Reminiscenser, ja! De funnos af alla slag, ty han gömde så gärna minnen. Där står en liten flätad korg, som han fick af sin mor i sin första

barndom; i den hitta vi en hårlock från en liten systems hufvud, död ett par decennier tillbaka. Under ett af borden står ett färgskrin på en pall; den pallen hade han fått vid fem års ålder, och den höll han styft på.

I hörnet närmast dörren sticker fram ett kolossalt trähufvud, gallionsbilden från någon gammal brigg, omgifven af rostiga sablar och andra vapen. Under det samma äro några siden- och brokadlif, högtidsblåsor från åldermors dagar, prudentligt upphängda. Här finna vi äfven en liten exposé af allehanda ting, betecknande folklifvets seder och bruk, såsom sylvestrar från olika tider, allt sedan föregående århundradet.

Hvad är väl detta, som påminner om tortyrredskap? Det är de tyngder och gymnastiska föremål, med hvilka han dagligen pröfvade sin styrka, en uppgift, som till dels icke ens på sjukbädden uraktläts. Här ligga vigter, som en vanlig man med svårighet lyfter, och som han med lätthet svingade. Småbröderna exerceades dagligen.

Bland rubb och stubb på bordet få vi tag i

ett fotografi af hans stora tafla med historiskt motiv, — »Slaget i Troldfjorden». Det ser imponerande ut.

»Framtidens Gunnar Berg», som man en gång kallat honom, hade nämligen ett utprägladt sinne för historia. Han hade det väl så, att förtid och framtid lefde med honom i nuet.

Ovanligt fort målade han, ärmarne skörtades upp, och så gick det med raska tag; Lofotstinden och andra härligheter framtrollades i ett nu. Men t. o. m. i hans utkast är där något fullbordadt; har han skyndat på för att gripa en försvinnande naturstämning, gör sig dock det väl skolade formsinnet och den intet utelämnande iakttagelsen gällande.

Han målade egentligen blott det, som han kände och älskade. Frappera ej hans taflor genom ett banbrytande originellt målningssätt, så göra de det desto mer med hvad jag skulle vilja kalla — den pietet, med hvilken han gick att reproducera skapelsen på duken. I den klara brunn, som var hans själ, speglade sig en storslagen natur, och så blef äfven bilden storslagen och ren.

Denna atelier var hans »yndlingssted». Hvarje afton, äfven om vintern, då det var mörkt och stormigt, gick han hitupp. »Hvad skall detta vara till, Gunnar?» Jo, han måste tänka. Det var inte så lätt, som man kunde tro, det att vara målare. Och här satt han och sjöng till sent in på kvällen och målade äfven. Flera lampor hänga i taket, en i rosa. Modern gjorde en gång den anmärkningen, att det såg bra slarfvigt ut härinne. »Det måste så vara, ser du», svarade han. »Kom nu upp, så skall du få se!» sade han en annan gång, och visade henne hur hemtrefligt han ställt det med en hud på golvet framför kaminen och sittplatser rundt omkring. »Kom nu och säg, att här inte är trefligt!» Här samlades familjen ibland om vinteraftnarne. Än lade han sig då i hela sin längd på huden med alla sina små syskon vältrande öfver sig, än talade han om gamla sägner, varsler och spökhistorier med ett lif, en öfvertygelse och en framställning så drastisk, att alla susande effekter och lömska öfvergångar kommo blodet att rissla kallt öfver ryggen, åtminstone på de yngre af åhörarne.

Lika omedelbart som det muntra, spänstiga och lefnadsglada framträdde en annan sida af hans natur. Så kunde han vid aftonbrasan uppmana sina vänner till sambön för någon, som låg sjuk nära dem, och i ett liknande fall säga: »Jag skall gå ned till stranden och bedja till Gud.»

Han kunde också vara häftig, brusa upp öfver småsaker, men ångra sig bastant efteråt. »Mor, jag skall aldrig göra så mer, hör du, aldrig! Det är ju så barnsligt!» Och då han var gosse kunde han komma springande med andan i halsen: »Mor, jag har slagit John!» (den yngre brodern). Utanför dörren hänga en renskinnsfels och en lapprock. Den förre brukade han, då han stod ute i viken och målade, ofta så länge, att flodvattnet sprutade öfver sjöstöflarne. Nej, han kunde icke gå förrän det blef färdigt!

En liten trappa leder upp från förstugan till tornet. Däruppe i taket hänger en stor illaluktande fisk med väldigt gap. Uppe på tornet satt han också och målade.

* * *

En lång, smal brygga, lagd på järnpålar, leder från holmen med ateliern och familjens hufvudbyggnader till »Gunnars holme». Den kallades så, ty den var »hans egendom»; här skulle han byggt sitt hus, om han lefvat, och här har han själf nedlagt grundstenen högst uppe på den lilla ön, där man ser ut öfver fjorden med sina höga klippöar (Grundstad, Skroven etc.) och mot Inlandets långa, pittoreska bergskedja med sina fantastiska toppar.

På sjukhuset i Trondhjem hade han ofta frågat: »Har dere ikke begyndt på broen endda?» Den låg honom särskildt om hjärtat.

En väg är med stor svårighet anlagd rundt holmen till grafkällaren, som ligger ofvan jord, sprängd i klippan och vidare byggd af stora, fyrkantiga, cementerade stenar. Den är låg, enkel och stilenlig, det åt båda sidor sluttande taket höjer sig ej öfver bergsknalten, mot hvilken den hvilat.

Vi öppna dörren; en stark doft af vissnade löf slår oss till mötes. Härinne står hans kista, svart zink med silfverbeslag. Rundt omkring på väggarna hänga stora kransar.

Han brukade säga till modern: »Du kan ju komma med ditt arbete och sätta dig bredvid mig, då jag ligger där, så blir det nästan som förr. Jag har ju bara gått er andra lite' i förväg.»

Och allting är visst just så som han ville haft det; ja, annorlunda kunde han knappt ha önskat sig det.

Ett par år innan det varit fråga om någon som helst kritisk vändpunkt i hans lif hade han drömt, att han kom hem med blott ett ben, och ibland, vid tal om framtiden, hade han tillagt: »Åja, då ligger jag väl för resten i min graf». Då de på sjukhuset talade med honom om holmen hans, sade han: »Då jag ligger där, komma vågorna och sjunga grafsången för mig.» Det var ändå kort därefter, som han begaf sig af till Berlin med friskt lefnadsmod för att arbeta, och på sitt konstgjorda ben gick han genast, som om det varit på sitt eget.

Framtiden låg så ovanligt ljus för honom just då; några motgångar på konstens bana hade han egentligen aldrig rönt, och till de lyckligt lottade i samhället hörde han ju, men just nu hade han hun-

nit det vägskifte, där de äkta bevis på erkänsla väntade honom, hvilka komma hvarje sann konstnär att förstå värdet af hvad han själf gifvit. Gunnar Berg gick bort, så att säga, vid fullt dagsljus, och hans lif ter sig som en sommarnattsdröm i Lofoten.

Han var nöjd att dö därute, långt borta från hemmet, ty det hade varit svårare slita sig loss från jorden på dess käraste punkt. Då de frågade honom mot det sista, om han ej skulle haft lust resa hem, svarade han blott: "Nej, inte nu. Nu vill jag ha ro. Nu har jag Jesus."

Han var aldrig bitter och klagade aldrig. Han hade ju sina allvarliga stunder, han också — hur allvarliga de voro dessa stunder, det kunde man se i moderns ögon — men oftast slog han bort vemodet i skämt. "Jag är allt vingbruten, mor", sade han. Men icke mer än så.

Och bättre än några kyrkklockor sjunga vågorna grafsången öfver honom, ty de ha så många melodier och alltid ett ackord, som bjuder till hvila.

* * *

Låt oss till sist titta in i familjehemmet. Här se vi äfven hans bild och hans taflor öfverallt.

En del porträtt från olika skeden bilda en växlande samling. Femåringen står stolt och förnärmad på en stol; han hade just yttrat: "Nej, nu vill jag hem och spisa middag", då han tyckte det dröjde för länge. Här ha vi *le vrai artiste* med hatten litet på sned, och så en ovanligt tilltalande bild från nittonårsåldern, då man kan förstå, att han valts i tablå som aposteln Johannes.

I "haviestuen" stå uppställda små alster från tretton- och fjorton-års-åldern, hemsända från skolan i Trondhjem. Strängt korrekta granar och hus i den gamla skolans stil, med ljus och skugga i behörigt mått och allt annat än kinesiskt perspektiv; pedantiska men lofvande förfäder till hans kommande "Nordland."

De flesta sommarmotiven, målade på senare år, ha funnit sin plats i hemmet. Lika skickligt, som han gripit vinterns växlande stämningar, lika varmt framställde han sommardagrarne; mossan, som lysande grön smyger sig in till graniten, röda hus

och gula båtar, de där gassa sig i solskenet, fjäll, som drömma i blått och violätt. Det strömmar ut ljus och värme från de taflorna, som lyser ända in i och genom vintertiden.

Utanför ligger en liten trädgård, full af vackra blommor. Jag tänkte på Gunnar Berg, och tog med mig därifrån penséer i de djupaste och ljusaste färger.

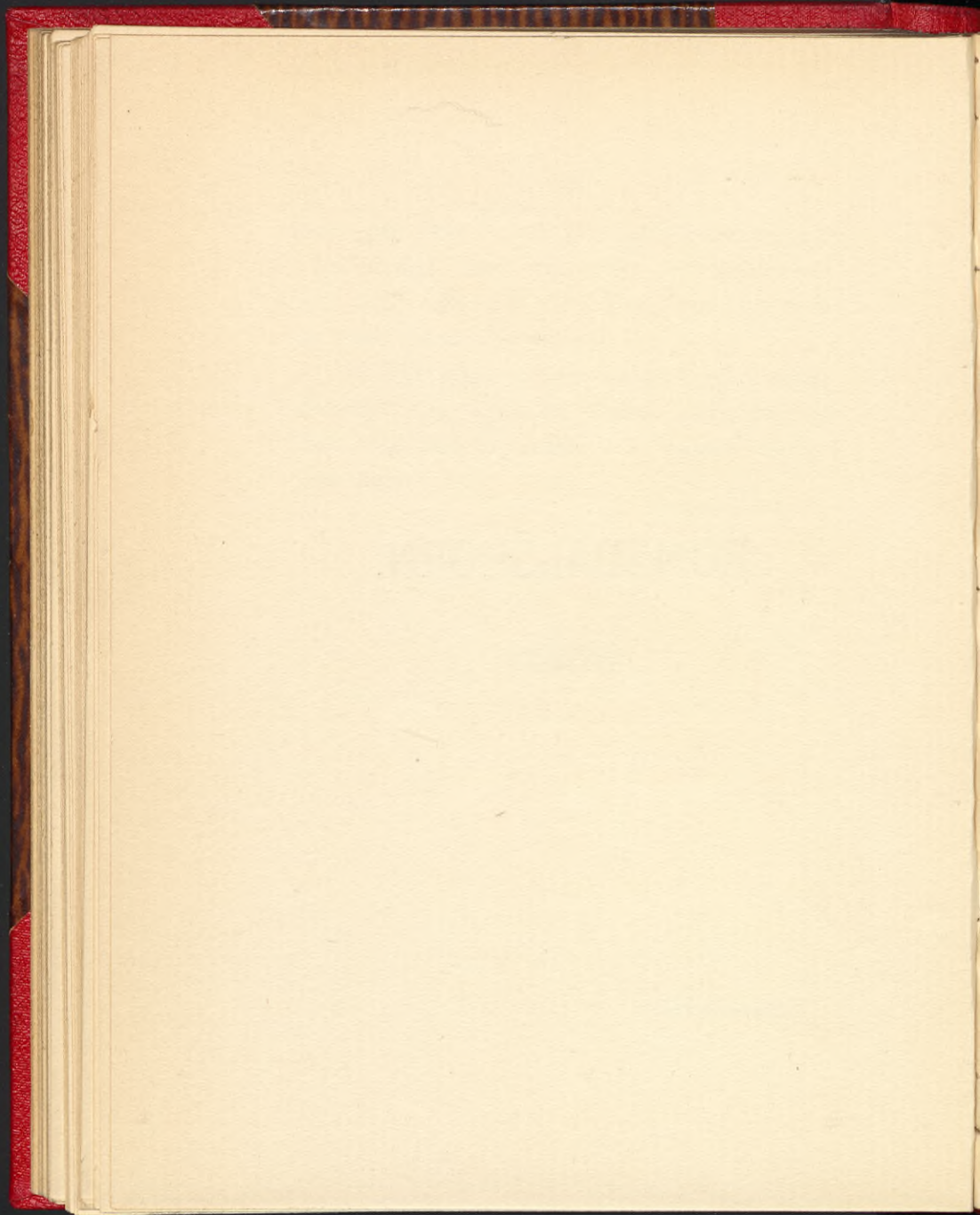
Nordland 1894.

ROMSDALSHORN.

Tattaren och Hon.

9

På bergets högsta torn
— Raggigt Romsdalshorn —
Stod, som en uppenbarelse
En gåtlik ensam varelse.

Han skådade uppåt
Mot ljusa världars stråt;
Stjärnorna, som blinkade
Mot fjärran mål de vinkade.

Då natten smög sig sval
Med daggen genom dal,
Där höstvind lätt och lekande
For genom löfvet — smekande —

Ofvan bergets kam
Dref han molnen fram,
Alla skonslöst jagades,
Sletos sönder — lagades.

Klar ur brusten sky
Gled månen fram i ny — —
Dit vill den unge svinga sig,
Högt genom molnen tvinga sig —

Egen kraft är knapp,
Vingen hans för slapp,
Bär ej till de zonerna,
Sol- och månregionerna.

Med hest och hånfullt skri
Örnen far förbi,
Spetsar svarta vingarne
Mot bleka månskensringarne,

Hör ett klagolåt,
»O, tag mig med uppåt!»
Örn ej lastdjur vara vill,
Echo ensam svara vill.

Mot vind, som hvirflar opp,
Han sträcker frusen kropp,
Han ut i mörka kvällen ser,
Sjunker stum på hällen ner.

Har bönen han förstått?
Vinden suckar blott,
I skrefvorna han gömmer sig
Och bort bland molnen glömmes sig.

Den unge upprätt står
Med silfver i sitt hår:
Längre han ej töfva skall!
Egen kraft han pröfva skall!

»Från jordestigars grus,
Till vintergatans ljus!»
Allt sitt mod han samlar käckt,
Spänner vingen — ramlar, knäckt — —

Från bergets högsta torn —
Raggigt Romsdalshorn —
Han föll i dal bland stenarne,
Togs i famn af enarne.

Dock ett så bråddjupt språng
Vågas blott en gång —
Han kom ej dit han ämnade,
Han dalen aldrig lämnade.

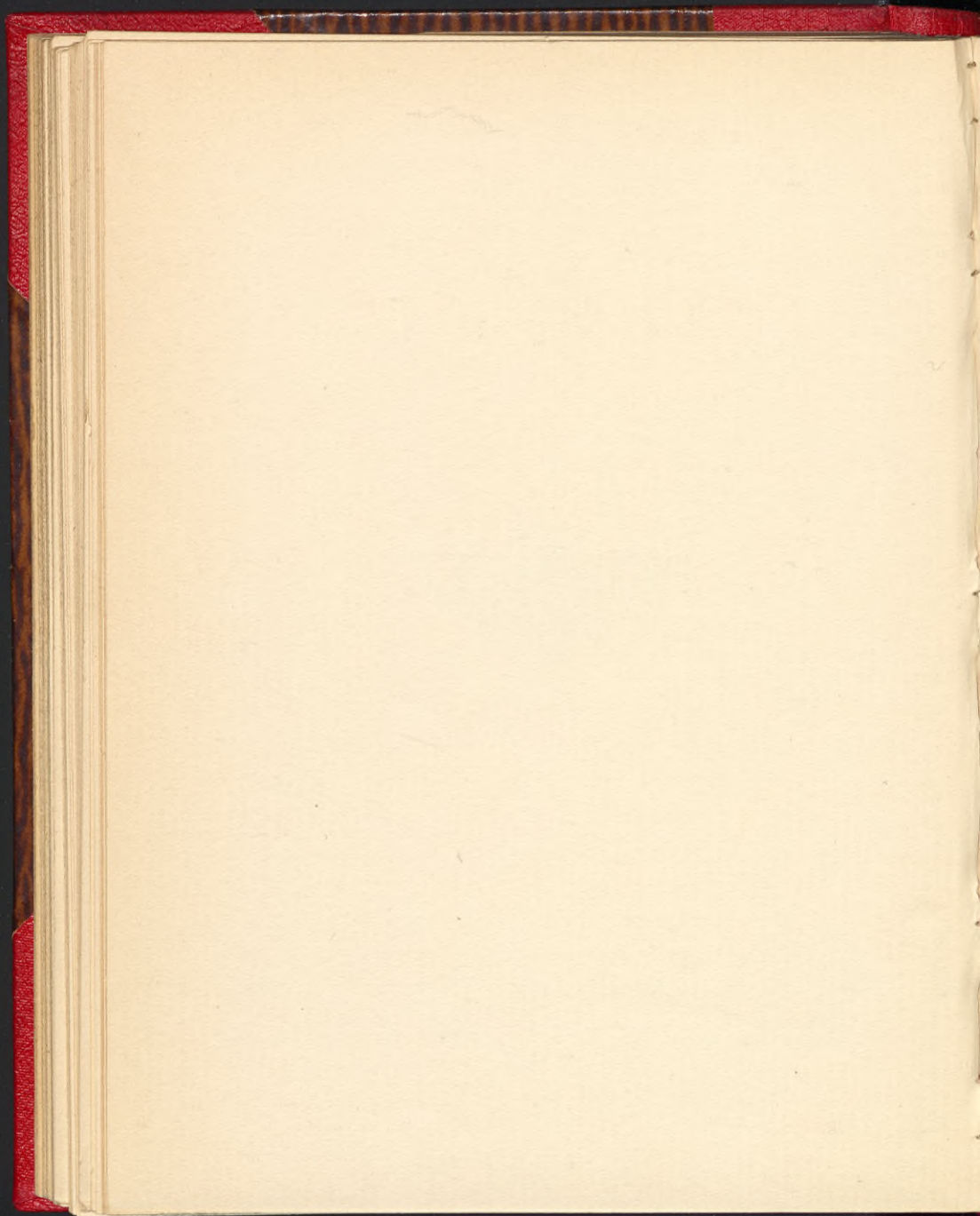
Klar ur brusten sky
Gled månen fram i ny,
Och blekt bland skuggor blandades
Hans ljus, tills dagen randades.

Romsdalen 1883.

PÅ FJÄLLET.

Vinden drog öfver slätten,
Rasande var dess fart,
Svepte sig vildt kring huset,
Skakade fönstren hårdt,
Smög sig in med en hviskning,
Hven och klagade högt.

Därinne satt hon att vakta
 Elden, som gick till glöd,
 Den sprakade, språkade sakta,
 Brann så innerligt röd.

* * *

VINDEN.

»Jag bär dig bort öfver ljungen,
 — Till äfventyr står min lust —
 Öfver våta, doftande mossan
 — Jag är stark, och frisk är min pust —
 Genom trånga, fuktiga klyftor,
 Genom rifvande, snärjande snår,
 Där räfven söker sitt byte,
 Och bäcken porlande går —

Mot höga snökalla vidder,
 Där andarne ensamma bo
 Och hvälfva i natthelig tystnad
 Mot okända jordar en bro —
 Öfver skinande isblåa bräer,
 Öfver fjällets brantaste kam,

Under moln och blixtrande stjärnor
Vi jaga jublande fram!»

ÆLDEN.

»Lyssna till vinden, om du vill
Söka det underbara!
Följ med honom, som aldrig står still,
Vill du som skyarne fara!

Lätt kan han leka, hårdt kan han slå,
Sargar din fot, om du halkar
— Svindlande måste färden gå —
Brännheta såret han svalkar.»

VINDEN.

»Jag lyfter dig långt öfver fjorden,
Där böljan sjunger i skum,
Mot österled, där hon är vorden
Azurblå och liten och stum —
Där badar sig lifvet i solen
Och längtar efter min fläkt,

Och kungen på marmorstolen*
 Dig väntar i purpurdrägt.

Jag blåser dig hän mot förgångna
 Årtusendens tempelskatt
 Af hemligheter, som fångna
 Sig gömma i grottornas natt —
 Där finner du multnande fabler
 Bland askan af siares ben
 Och tyder ditt ursprungs parabler,
 Som drömmar i måndisigt sken.»

ÆLDEN.

»Mäktiga harpslag och hvinande hot
 Ej ur flammorna ljuda,
 Guldröda gnistan, som dör vid din fot,
 Kan dock en lifssaga bjuda —
 Glödslott jag trollar, som lysa i hamn,
 Lysa från grundfasta hällen,

* På de gamla österländska furstliga palatsens marmortak
 står en hög, hvit stol inmurad — »kungens stol».

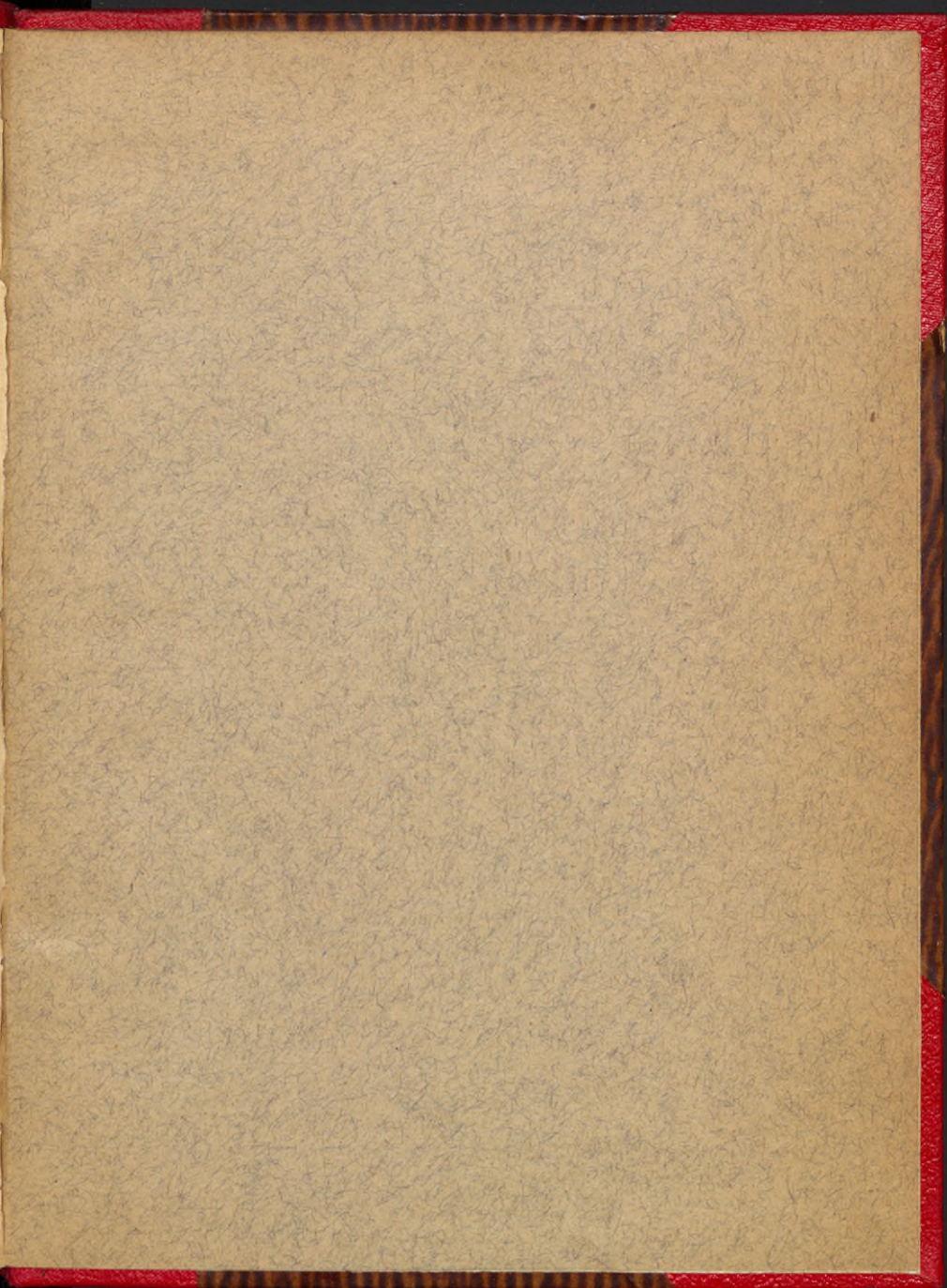
Stilla jag drager dig mot min famn
Hem i den kallnande kvällen.»

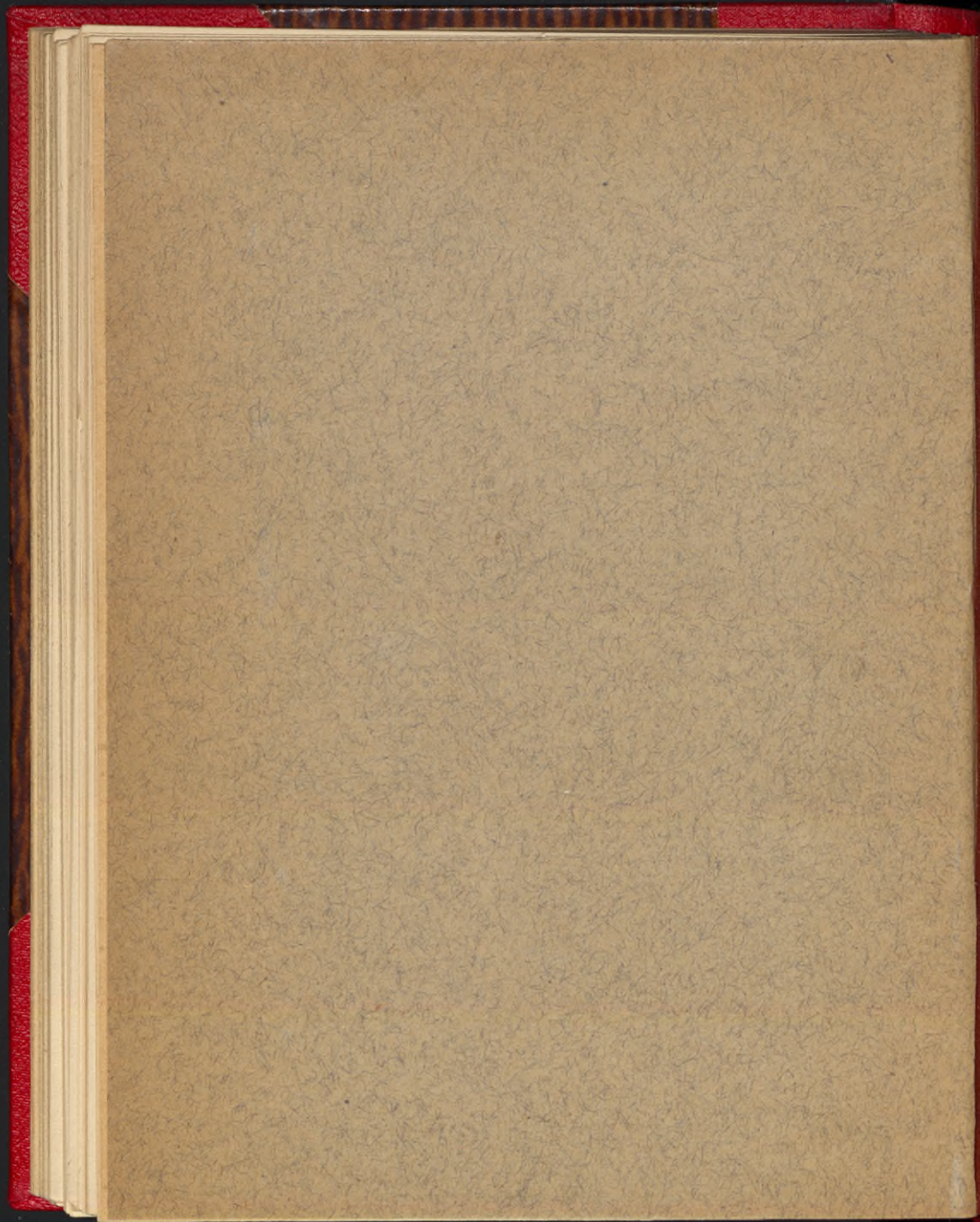
* * *

Vinden for kring huset,
Skakade fönstren hårdt,
Smög sig in med en hviskning,
Hven och klagade högt.

6000222136

Göteborgs universitetsbibliotek

